

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE**

ANTON PELKO

**VLOGA URADA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA MLADINO IN
LOKALNIH SKUPNOSTI PRI RAZVOJU LOKALNIH
MLADINSKIH STRUKTUR**

DIPLOMSKO DELO

LJUBLJANA, 2006

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE**

ANTON PELKO

Mentor: doc. dr. MIRO HAČEK

**VLOGA URADA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA MLADINO IN
LOKALNIH SKUPNOSTI PRI RAZVOJU LOKALNIH
MLADINSKIH STRUKTUR**

DIPLOMSKO DELO

LJUBLJANA, 2006

KAZALO:

UVOD	7
1. METODOLOŠKI OKVIR NALOGE.....	10
1. 1. NAMEN IN CILJ DIPLOMSKEGA DELA.....	10
1. 2. OPREDELITEV HIPOTEZ.....	10
1. 3. UPORABLJENA METODOLOGIJA	11
2. OPREDELITEV TEMELJNIH POJMOV.....	12
2.1. VLADA.....	12
2.2. DRŽAVNA UPRAVA	14
2.3. MINISTRSTVA.....	16
2.4. ORGAN V SESTAVI MINISTRSTVA.....	17
2.5. LOKALNA SKUPNOST	18
2.6. LOKALNA SAMOUPRAVA.....	20
2.7. OBČINA.....	21
2.8. MLADINSKE STRUKTURE	23
3. URAD REPUBLIKE SLOVENIJE ZA MLADINO	25
3.1. SPLOŠNO O URADU ZA MLADINO	25
3.2. PODROČJA DELOVANJA.....	25
3. 2. 1. Mladinski programi	26
3. 2. 2. Mednarodni projekti.....	26
3. 2. 3. Sofinanciranje projektov	27
3. 2. 4. Mladinski svet Slovenije in sveti lokalnih skupnosti.....	27
3. 2. 5. Mladinski centri.....	29
3. 2. 6. Informiranje in svetovanje za mlade	29
3. 2. 7. Mladinske študije	30
3. 2. 8. Mladinska prenočišča	30
4. SOFINANCIRANJE PROJEKTOV S STRANI URADA RS ZA MLADINO	32
4.1. SOFINANCIRANJE DELOVANJA MLADINSKIH SVETOV LOKALNIH	

SKUPNOSTI.....	33
4. 2. SOFINANCIRANJE DEJAVNOSTI MLADINSKIH CENTROV IN DEJAVNOSTI INFORMIRANJA IN SVETOVANJA V MLADINSKIH CENTRIH	33
4. 2. 1. Kratak pregled sofinanciranja dejavnosti mladinskih centrov s strani Urada v obdobju 2000 - 2004	35
5. ZAKONODAJA S PODROČJA MLADINSKE PROBLEMATIKE	39
5.1. MLADINSKA ZAKONODAJA – PREGLED PO NEKATERIH EVROPSKIH DRŽAVAH.....	40
5.2.1. ESTONIJA	40
5.2.2. FINSKA	41
5.2.3. IRSKA	41
5.2.4. BELGIJA	42
5.2.5. AVSTRIJA	43
5.2.6. VELIKA BRITANIJA.....	43
6. SISTEMSKO UREJANJE ZAKONODAJE NA PODROČJU MLADINSKE PROBLEMATIKE V SLOVENIJI	46
6. 1. DEFINICIJA MLADINSKEGA DELA IN MLADINSKE POLITIKE	46
6. 2. JAVNI INTERES NA PODROČJU MLADINSKEGA DELA IN MLADINSKE POLITIKE	47
6. 2. 1. Državno in lokalno uresničevanje javnega interesa	47
6. 2. 2. Nacionalni in lokalni program za mladinsko politiko	48
6. 3. SODELOVANJE MLADIH	49
6. 3. 1. Svet za mladino	49
6. 3. 2. Mešana komisija ministra	50
6. 3. 3. Mešana komisija župana	51
6. 4. MLADINSKE ORGANIZACIJE	52
6. 4. 1. Status nacionalne mladinske organizacije	52
6. 4. 2. Status lokalne (občinske) mladinske organizacije	52
6. 4. 3. Sredstva za podporo delovanju nacionalnih in lokalnih mladinskih organizacij	53
6. 5. KOMENTAR PREDLOGA ZAKONA	54

7. PRIMERJAVA FINANCIRANJA MLADINSKIH CENTROV CELJE IN LAŠKO TER MLADINSKEGA SVETA ROGAŠKA SLATINA	56
7. 1. PRIHODKI MC CELJE, ŠMOCL LAŠKO IN MS ROGAŠKA SLATINA ZA LETO 2004	56
7. 2. SKLEPNE UGOTOVITVE V PRI ANALIZI IZBRANIH PRIMEROV	59
8. INTERVJU Z JERNEJEM DIRNBekom, DRŽAVNIM SEKRETARJEM NA URADU RS ZA MLADINO.....	61
9. SKLEPNE UGOTOVITVE IN ZAKLJUČEK.....	66
10. LITERATURA.....	68
10. 1. SAMOSTOJNE PUBLIKACIJE	68
10. 2. PRAVNI AKTI	69
10. 3. INTERNETNI IN DRUGI VIRI	69

SEZNAM KRATIC IN TABEL:

MC: mladinski center

MO: Mestna občina

MSORS: Mladinski svet Občine Rogaška Slatina

MSS: Mladinski svet Slovenije

ŠMOCL: Študentski mladinski otroški center Laško

URSM: Urad Republike Slovenije za mladino

ZLS: Zakon o lokalni samoupravi

ZSMS: Zveza socialistične mladine Slovenije

ZVRS: Zakon o Vladi Republike Slovenije

TABELA 4. 1: Povečanje sredstev namenjenih za dejavnosti MC iz strani Urada RS za mladino v obdobju 2000 – 2004.

TABELA 4. 2: Pregled pridobljenih sredstev sofinanciranja dejavnosti mladinskih centrov v letih 2000 – 2004 na izbranih primerih.

TABELA 4. 3: Primerjava letnih realizacij in delež sofinanciranja iz strani URSM po izbranih Mladinskih centrih.

TABELA 7. 1: Prihodki Mladinskega centra Celje za leto 2004.

TABELA 7. 2: Prihodki ŠMOCL Laško za leto 2004.

TABELA 7. 3: Prihodki MS Občine Rogaška Slatina za leto 2004.

TABELA 7. 4: Finančna sredstva iz občinskega proračuna namenjena lokalnim mladinskim strukturam in njihov delež glede na celoten proračun v izbranih občinah leta 2004.

TABELA 7. 5: Sredstva iz občinskega proračuna na prebivalca starega med 15 in 29 let v Mestni Občini Celje, Občini Laško in Občini Rogaška Slatina.

UVOD

Dobrih 20 let nazaj so po vsej nekdanji skupni državi takratni vodilni še radi poudarjali frazo: »Na mladih svet stoji.« In res, za vse starostne generacije, še posebej pa morda ravno za mlade ljudi, je bilo to še razmeroma ugodno obdobje. Ta čas je še vedno omogočal možnost zaposlitve po končanem šolanju, mladim dokončno življenjsko osamosvojitvev in optimističen pogled v prihodnost. Kljub vedno številnejšim in vedno bolj vidnim težavam ter pomanjkljivostim takratnega socialističnega sistema, je še vedno obstajal razmeroma stabilen in kakovosten sistem socialne varnosti, dostopen slehernemu posamezniku.

»V takratnem sistemu so bili mladi ravno tako že aktivni v smislu organizirane mladine. V osnovni šoli so bili vsi vključeni kot pionirji v pionirsko organizacijo, z vstopom v srednjo šolo pa so se mladi lahko včlanili v Zvezo socialistične mladine Slovenije, ki je bila organizirana na nivoju takratnih občin. ZSMS je organizirala različne delovne akcije, koncerte, tabore, izdajala revijo Mladina, proti koncu osemdesetih in v začetku devetdesetih let pa se je zavzela za družbene oz. demokratične spremembe, pri čemer je še posebej ostala v spominu njena angažiranost v t.i. aferi JBTZ oz. procesu proti četverici.« (Pogovor z Jernejem Dirnbekom, državnim sekretarjem na Uradu Republike Slovenije za mladino, Ljubljana, 18. 5. 2005)

Z razpadom takratnega socialističnega sistema in osamosvojitvijo Slovenije pa se je začel za marsikoga nepričakovano boleč prehod v tržno gospodarstvo, t.i. tranzicija, ki je s seboj prinesla številna odpuščanja in propad mnogih podjetij in se ni povsem končala niti po skoraj petnajstih letih ter našim vstopom v EU.

Boleč prehod pa je, poleg srednje generacije, prizadel predvsem mlade, ki so se morali soočiti z dejstvom, da jih po končani osnovni oz. srednji šoli ali fakulteti ne čaka služba, kot je to samoumevno veljalo v primeru njihovih staršev ali pa jim starši niti ne morejo nuditi kakovostnega šolanja, zaradi slabših finančnih razmer v družini. Tako psihologinja dr. Mirjana Ule (2000: 10-11) opaza: »Na začetku devetdesetih let smo še ugotavljali, da mlade očitno še ni zajelo socialno razlikovanje na tiste, ki v sedanjih prehodih dobivajo (v statusu, v kapitalu, v standardu, družbenem vplivu in moči), in one, ki izgubljajo. Takrat smo ugotavljali, da imajo mladi (začasno) še nekaj opor, ki jim pomagajo prenašati novo nastajajoče socialne delitve v slovenski družbi. Med takšne opore smo šteli dokaj poenoten življenjski slog mladih v Sloveniji, ki je splošno srednjeslojski, in temu ustrezno poenotene življenjske in kulturne

vzorci mladih.« Nadalje pa Ule (2000: 11) ugotavlja: »Sredi devetdesetih let je bilo že jasno, da mladi v Sloveniji postajajo vse bolj občutljivi na ogrožanje življenjskih možnosti. Večajo in množijo se težave v načinih prehoda mladih v svet odraslih in posebno v svet plačanega dela. Ta krizna stanja se že kažejo na dramatičen način v spremembah stališč in življenjskih slogov mladih.«

Glede problemov mladih pa Dr. Mirjana Ule in Metka Kuhar (2002: 67) ugotavljata: »Mladost je življenjsko obdobje, ki prinaša ogromne razvojne in integracijske naloge. Večina mladih uspešno opravi prehod v odraslost, t.j. s finančno neodvisnostjo in avtonomijo pridobi status odraslega. Kljub težavam zaradi vse manjših delovnih priložnosti in splošne negotovosti glede prihodnosti ohranijo ti mladi občutek smiselnosti in osebne integritete. Za pomembno manjšino pa je »družba tveganja« negativni dvojnik informacijske družbe. Izginjanje »družbenega reda«, podpornih omrežij in gotovosti, ki so povezane z njimi, povzroča ranljivost nekaterih posameznikov, posebej med mladimi. Zaradi težavnega soočanja s kompleksnim in vedno bolj dinamičnim ekonomskim in kulturnim okoljem prihaja do naraščanja socialnih patologij, kot so delikventnost, jemanje mamil, sovražnost do tujcev, samomorilnost. Socialna tveganja niso enakomerno porazdeljena, ampak so bolj koncentrirana pri mladih iz neugodnih družinskih ozadij, iz manjšinskih skupin, podeželskih območij...«

Problematika mladih je torej zelo obsežna, kot so različne tudi negativne skrajnosti, v katerih določen del mladinske populacije pristane in iz katerih pogosto ni povratka. »Ob osamosvojitvi se je sprostil prostor na področju organizirane mladine, ki so ga mladi izkoristili z ustanovitvijo organizacij, kot so Zveza prijateljev mladine, Počitniška zveza Slovenije, Taborniška zveza Slovenije, z uvedbo večstrankarskega sistema pa so se začeli ustanavljati tudi podmladki različnih političnih strank.« (Pogovor z Jernejem Dirnbekom, državnim sekretarjem na Uradu Republike Slovenije za mladino, Ljubljana, 18. 5. 2005)

Problemov mladih in pomena mladinske organiziranosti za njihovo uspešnejše vključevanje v družbeno dogajanje, se je zgodaj začela zavedati tudi nova slovenska država, ki je med drugim že leta 1991 ustanovila Urad Republike Slovenije za mladino (URSM), katerega delo je v celoti podrejeno mladini in njihovi problematiki. Področja delovanja URSM so v grobem tako:

- spremljanje stanja na mladinskem področju;
- ukrepi za razvoj mladinske politike;

- sofinanciranje mladinskih programov in projektov;
- pomoč pri vzpostavljanju in ohranjanju mladinske infrastrukture;
- mednarodno sodelovanje.

Ta diplomska naloga je v osnovi namenjena ravno predstavitvi Urada Republike Slovenije za mladino, njegovih področij delovanja, nalog, razvoju, delu in pristojnostim od ustanovitve do danes, s precejšnjim poudarkom na sodelovanju Urada z lokalnimi skupnostmi ter njihovi vlogi pri razvoju lokalnih mladinskih struktur. »Poslanstvo Urada RS za mladino, ki deluje v sestavi Ministrstva za šolstvo in šport, je, da ideje mladih ne bi ostajale samo v glavah ali na papirju. Mladim poskušamo omogočiti, da se začnejo organizirati, oblikovati svoje okolje in uresničevati svoje ideje. Urad RS za mladino izvaja aktivnosti, ki vplivajo na položaj mladih v družbi. Izboljšuje pogoje za organiziranje in delovanje mladih, pospešuje njihovo mobilnost, jim zagotavlja različne ugodnosti, spodbuja neformalno izobraževanje ter izvaja projekte celovitega vključevanja mladih v družbeno dogajanje.«

(<http://www.uradzamladino.org>, 22. 3. 2005)

Odločitev za analizo vloge URSM in lokalnih skupnosti pri razvoju lokalnih mladinskih struktur, izhaja iz osebnega zavedanja in zaskrbljenosti glede problematike mladih različnih starosti, statusa, in spola, ki bodisi zaradi nedokončanega šolanja bodisi po zaključenem šolanju ne najdejo zaposlitve in zaradi tega včasih brezglavo »tavajo« v želji najti boljšo prihodnost, ki se nemalokrat konča v neželjeni oz. tragični skrajnosti. URSM kot organ v sestavi Ministrstva za šolstvo in šport, pa je ravno tisti institut, ki pripravlja oz. se ukvarja s programi namenjenim mladim in njihovem znanju ter idejam: »Z našim delom spodbujamo mlade, da aktivno zavzamejo svoj prostor v družbi. S tem namenom pomagamo pri vzpostavljanju mreže mladinskih organizacij, svetov, centrov in informativnih svetovalnih središč. Vsem mladinskim organizacijam omogočamo, da za svoje projekte in aktivnosti pridobijo našo podporo in jih dopolnujemo z organizacijo, koordinacijo in izvedbo vrsto lastnih programov in projektov.« (<http://www.uradzamladino.org>, 22. 3. 2005)

1. METODOLOŠKI OKVIR NALOGE

1.1. NAMEN IN CILJ DIPLOMSKEGA DELA

Namen tega diplomskega dela je, kot je bilo v osnovi omenjeno že v uvodu, preučiti urejanje mladinskih zadev oz. mladinsko politiko, s čimer se ukvarja URSM, predstaviti področja delovanja, naloge, razvoj, in delo Urada s posebnim poudarkom pri njegovi vlogi na področju (so)financiranja pri ustanavljanju novih in delovanju obstoječih lokalnih mladinskih struktur. V okviru tega bom tudi na študiji izbranih primerov skušal ugotoviti, kakšna je njegova vloga in vloga lokalnih skupnosti (občin) pri teh projektih.

Glavni cilj diplomskega dela pa je ugotoviti ali pomen oz. vloga URSM pri razvoju lokalnih mladinskih struktur upada, če upada, zakaj je temu tako, na študiji izbranih primerov ugotoviti kako se upadanje pomena Urada odraža na razvoj mladinskih struktur in izvedbo programov mladine v lokalnih skupnostih ter kakšna sta pomen in vloga občin v teh razmerah. V okviru teh raziskav bom določen del diplomske naloge posvetil tudi obravnavi predloga zakonodaje s področja mladine, ki ga pripravlja Urad, katerega namen je določiti ukrepe za mladinsko politiko in javni interes za mladinsko delo, določiti organe ter druge nosilce, ki so zanj pristojni in odgovorni ter mehanizme za njegovo uresničevanje, tako na nacionalni kot na lokalni ravni.

1.2. OPREDELITEV HIPOTEZ

V diplomski nalogi bom preveril tri delovne hipoteze:

- 1. Urad Republike Slovenije za mladino, kot pomemben dejavnik pri razvoju lokalnih mladinskih struktur, je pri izpeljavi projektov na lokalni ravni omejen, saj je realizacija njihovih projektov v veliki meri odvisna od pripravljenosti lokalnih skupnosti (občin) za sodelovanje oz. njihovo podporo.*
- 2. Občine, ki so med seboj primerljive po velikosti oz. številu prebivalcev, namenjajo tudi primerljivo višino finančnih sredstev delovanju svojih mladinskih struktur.*

3. *Sprejem zakonodaje s področja mladine bo prispeval k hitrejšemu razvoju mladinskih dejavnosti na lokalnem področju, saj bo natančneje definiral pristojnost in odgovornost občin za njihovo realizacijo.*

1.3. UPORABLJENA METODOLOGIJA

V diplomski nalogi bom uporabil več družboslovnih metod raziskovanja, s katerimi bom preveril zgoraj navedene hipoteze, in sicer:

- analiza in interpretacija primarnih virov;
- analiza in interpretacija sekundarnih virov;
- primerjalno – deskriptivna metoda;
- študije primerov;
- družboslovni intervju.

Za analizo bodo v diplomski nalogi v večjem delu uporabljeni sekundarni viri, predvsem za opredelitev nekaterih osnovnih teoretičnih pojmov in za osnovno predstavitev URSM. Prav tako so pomembni primarni viri, pri čemer se bom opiral na nekatere zakone (predvsem na Zakon o državni upravi ter Zakon o lokalni samoupravi) ter na finančna poročila izbranih lokalnih mladinskih struktur v okviru študije primerov.

Primerjalno – deskriptivna metoda bo služila za analizo sofinanciranja v izbranem obdobju s strani URSM ter za analizo in primerjavo v okviru študije primerov izbranih občin, za potrditev ali zavrnitev hipotez pa mi bodo v pomoč odgovori v intervjuju, ki ga bom izvedel z zaposlenim na URSM.

2. OPREDELITEV TEMELJNIH POJMOV

2.1. VLADA

»Vlada je vsaka vlada, ki uspešno ohranja težnjo po ekskluzivni regulaciji zakonite uporabe fizične sile in izvaja svojo oblast na določenem teritorialnem območju (Dahl v Bibič, 1997: 55).

Vlada je kolegijski državni organ, torej organ, ki ga sestavlja več članov. Število članov sodobnih vlad je zelo različno, pri čemer samo v grobem velja, da imajo manjše države manj številčne vlade – in seveda nasprotno. Vlada je sestavljena iz ministrov, ki imajo dvojno vlogo – na eni strani so člani vlade kot kolegijskega organa, na drugi strani pa so predstojniki ministrstev. Zato vlada ne more imeti manj članov, kot je ministrstev, pač pa jih lahko ima več. Ministri praviloma vodijo posamezne upravne organe, lahko pa so v vladi tudi ministri, ki nimajo upravnega resorja (t.i. ministri brez listnice) in so navadno zadolženi za splošna politična vprašanja. Ponekod pa tvorijo vlado še drugi člani, kot so razni predsedniki vladnih komisij in odborov, predstojniki direktij, državni sekretarji in podobno (Grad, 2000: 281).

Bučar (1998: 124, 125) označuje vlado kot tisto mesto v parlamentarnem sistemu, kjer se politične sestavine odločanja, ki jih sprejema zakonodajno telo, posredujejo v upravo in tu povezujejo s strokovnimi v vrsto operativnih odločitev za urejanje razmerij na posameznih področjih. »Vloga vlade je v tej fazi predvsem posredovalna in nadzorna. Poskrbeti mora, da se politične odločitve kot ciljne premise vgrajujejo v odločitve, ki jih sprejemajo upravni organi s svojega strokovnega vidika.« Pri tem pa opozarja, da prenašanje odločitev zakonodajnega telesa ni zgolj mehanično, saj je treba tudi posplošene politične odločitve parlamenta potrebno razdelati in spraviti na nižjo stopnjo posplošenosti in višjo stopnjo operativnosti, kar implicira, da tudi vlada uveljavlja svojo oz. lastno politiko le da je pri samostojni politiki vezana na splošnejše odločitve parlamenta. Po njegovem mnenju vlada, ki ne bi oblikovala in uveljavljala tudi svoje lastne politike, ne bi bila več vlada, ampak samo »izvršni svet« kot v prejšnjem sistemu.

Glede oblikovanja in uveljavljanja politike je po mnenju Šturma (1998: 28, 29) sistem parlamentarne demokracije, ki ga je večina evropskih držav začela uvajati po letu 1918,

privedel celo do odstopa od delitve oblasti, ki je bila v nekdanjem sistemu ustavne monarhije postavljena med monarha in ljudski parlament. »Odslej naprej stojita vlada in parlament – pod predpostavko, da ima vlada v njem dovolj stabilno večino – na isti strani, ali z drugimi besedami povedano za istimi okopi. Glede na to, da se v sodobnem parlamentu v največjem številu primerov odloča na podlagi večine, torej s preglasovanjem, sta v pravnoformalnem pogledu celo parlament in vlada skupaj tista, ki se nahajata v sistemu državne oblasti na enaki, tj. na eni in isti strani« (Šturm, 1998: 29).

V slovenski zakonodaji je vlada opredeljena v Zakonu o Vladi, ki v prvem členu opredeljuje Vlado Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: vlada) kot organ izvršilne oblasti in najvišji organ državne uprave Republike Slovenije. V šestem členu pa navaja, da vlada usmerja državno upravo prek ministrov in nadzoruje delo ministrstev, jim daje smernice za izvajanje politike in za izvrševanje zakonov, drugih predpisov in splošnih aktov ter skrbi, da ministrstva usklajeno izvršujejo svoje naloge. Nadalje določa, da lahko vlada zadrži izvršitev predpisa ministra, če oceni, da ni v skladu z ustavo, zakonom ali drugim predpisom Državnega zbora ali z njenim predpisom. Vlada prav tako odloča o sporih glede pristojnosti med ministrstvi ter med ministrstvi in nosilci javnih pooblastil, ureja delovni čas v državni upravi ter sprejema organizacijske, kadrovske in druge ukrepe za delo vlade in ministrstev (ZVRS, Ur. l. RS, št. 4/93) in na ta način v osnovi opredeljuje njeno upravno funkcijo.

Vlado vodi in usmerja njeno delo predsednik vlade, ki hkrati skrbi za enotnost politične in upravne usmeritve vlade, usklajuje delo ministrov, predstavlja vlado ter sklicuje in vodi njene seje. Predsednik vlade pa lahko prav tako daje ministrom obvezujoče napotke v zvezi z nalogami, ki izhajajo iz usmeritve vlade in so pomembni za delo posameznih ministrov (Rakočević, 1994: 113).

Mandatarja za sestavo vlade (po vsakih državnozborskih volitvah, op.a.) predlaga predsednik republike po posvetovanju s predstavniki poslanskih skupin. V primeru, da njegov predlog ni izglasovan, lahko mandatarja predlagajo poslanske skupine ali najmanj deset poslancev. Mandatar po izvolitvi sestavi predlog ministrov, pri čemer vsak kandidat opravi zaslišanje na matičnem odboru državnega zbora, ki glasuje o njegovi podpori, državni zbor pa nato z navadno večino potrdi listo ministrov oz. posameznega ministra, če gre za zamenjavo (Lukšič, 2001: 23).

2.2. DRŽAVNA UPRAVA

Državna uprava je ena od funkcij države, ki jo v skladu s trialistično teorijo delitve oblasti štejejo kot del izvršilne funkcije, od katere zgornji, politični del predstavlja vlada, spodnji, strokovni del pa uprava, ki neposredno izvršuje zakone. Vsebina upravne funkcije je predvsem vzdrževanje javnega reda in pospeševanje družbenega razvoja. Upravno funkcijo opravljajo upravni organi, ki kot posebni državni organi sodijo med organe izvršilne veje oblasti.

Pri izvajanju svoje funkcije uprava izdaja upravne akte, s katerimi ureja oz. določa pravna razmerja. To so lahko splošni pravni akti (izvršilni predpisi), ki so v hierarhiji pravnih predpisov nižji od zakona (podzakonski akti) in pa posamični pravni akti, ki se kažejo predvsem v obliki upravnih odločb. Poleg teh pa so v praksi pomembni tudi upravni akti, ki nimajo pravne narave, t.i. materialni akti.

Upravno delovanje je praviloma podvrženo nadzoru zakonitosti delovanja, in sicer notranjemu in zunanjemu nadzoru. Notranji nadzor se odvija znotraj same uprave in ga izvajajo višji upravni organi nad nižjimi. Zunanji nadzor izvajajo sodišča, gre torej za sodni nadzor nad upravnim delovanjem, katerega namen je predvsem varovanje pravic posameznika, v katere lahko neupravičeno posežejo upravni organi, kot tudi varstvo zakonitosti nasploh. (Grad, Kaučič, Ribičič, Kristan 1999: 167).

Kovačeva (2000: 156) natančno ločuje tri funkcije državne uprave:

- **eksekutivno ali izvršilno**, kamor spada izdajanje in izvrševanje pravnih predpisov ter skrb za njihovo uveljavitev, odločanje v upravnih stvareh, upravni nadzor in institucionalizirano nasilje;
- **kurativno** skrb za ustrezno stanje stvari oz. za prilagajanje stvarnosti (npr. upravni in inšpekcijski nadzor), skrb za izvajanje javnih služb in za pospeševanje družbenega nadzora;
- **servisna** funkcija, kamor spada izvajanje storitev za druge državne organe.

Virant (1998: 63 - 65) posebej opozarja, da je pojem državne uprave ožji od pojma javne uprave, saj javna uprava obsega tudi lokalno samoupravo, nosilce javnih pooblastil in izvajalce javnih služb. »Državna uprava še danes predstavlja jedro javne uprave – tisti aparat,

preko katerega država deluje, oziroma aparat, ki izvršuje politične odločitve.« Pri tem poudarja, da je državna uprava izvrševalka politike ne njena oblikovalka. Ideal sodobnih demokratičnih držav je v čim bolj politično nevtralni upravi, ki je kar se da strokovna in učinkovita in pri svojem delovanju varuje pravice posameznikov in pravnih oseb. Nadalje ugotavlja, da je v državni upravi skoncentrirano znanje iz različnih upravnih področij in mnoge informacije o različnih področjih družbenega življenja, ki so potrebne tudi kot podlaga za politično odločanje. »Člani političnih organov (Državnega zbora, Vlade) nimajo in ne morejo imeti potrebnega znanja, da bi lahko sami prišli do vseh informacij, ki so potrebne za odločanje.« Virant poudarja, da imajo potrebno vedenje o stanju na različnih področjih življenja (npr. gospodarstvo, promet...) predvsem strokovnjaki v državni upravi, zato je ta primerna poleg izvrševanja politike, ki terja strokovno znanje, tudi za pripravo strokovnih podlag za politično odločanje. »Kvaliteta političnih odločitev je v veliki meri odvisna od kvalitete strokovnih podlag, ki jih zagotavlja uprava.«

Na to, neke vrste dvojno vlogo državne uprave, opozarja tudi Rakočević (1994: 171), saj se po njegovem ta pojavlja kot eden ključnih predlagateljev in kreatorjev političnih odločitev, hkrati pa tudi kot izvrševalka teh odločitev, kar ji lahko ustvarja velikansko moč, ki daleč presega njen formalni položaj in odgovornost. Poleg tega avtor opozarja še na eno realnost; odgovornost za odločitve v državi ne sprejema tisti, ki je odločitve predlagal in pripravil, ampak tisti, ki jih je formalno sprejel, zato je vprašanje uveljavljanja odgovornosti državne uprave za odločitve, ki jih pripravi oz. pri pripravi sodeluje, sprejemajo pa jih predstavniški organi, eno od ključnih vprašanj sodobne družbe.

Vsi avtorji torej poudarjajo strokovnost zaposlenih v državni upravi. Za dosego te strokovnosti pa je potrebno ustrezno ravnanje oz. upravljanje s človeškimi viri v upravi. Upravljanje človeških virov je posebno področje, ki je izrazit razvoj doseglo v osemdesetih letih prejšnjega stoletja, po Armstrongu (1987: 54) pa temelji predvsem na dveh načelih:

- človeški viri so najpomembnejše premoženje organizacije, ključ do uspeha organizacije pa je učinkovito ravnanje z njimi;
- zgoraj omenjeni uspeh pa je najlažje doseči, če so kadrovska politika in postopki, ki se v organizaciji izvajajo tesno povezani in so glavni prispevek k doseganju skupnih ciljev in strateških načrtov.

Tudi Brejc (2000: 24, 25) opozarja na pomen ustreznega ravnanja s človeškimi viri, označuje ga kot nov pogled na vlogo ljudi v organizaciji in pomeni delovanje vodilnega osebja pri vseh vprašanjih, ki zadevajo zaposlene v organizaciji in pri njihovem delu. Sam navaja štiri cilje ravnanja s človeškimi viri:

- vključevanje ravnanja s človeškimi viri v celoti in v vse funkcije podjetja ter zagotavljanje, da postane delo z ljudmi vsakodnevna naloga vsakega vodje;
- razvijanje pripadnosti zaposlenih, identifikacija posameznika s cilji organizacije in spodbujanje visoke stopnje učinkovitosti;
- razvijanje prožne organizacijske strukture, ki omogoča učinkovito prilagajanje vplivom iz okolja ter
- pridobivanje in razvijanje kakovostnih sodelavcev.

Liebel in Oechsler (1994: 2) še menita, da je smiselna povezava štirih področij (sodelovanje sodelavcev, spremembe pri ravnanju s človeškimi viri, plačilni sistem in organiziranje dela) glavna naloga ravnanja s človeškimi viri.

2.3. MINISTRSTVA

Ministrstva v slovenski zakonodaji opredeljuje Zakon o organizaciji in delovnem področju ministrstev, ki v okviru splošnih določb v prvem členu navaja:

»Ministrstva in upravni organi ter upravne organizacije v njihovi sestavi opravljajo na delovnih področjih, določenih s tem zakonom, upravne in strokovne naloge, zadeve v zvezi z mednarodnim sodelovanjem iz svoje pristojnosti, naloge v zvezi z informatiko, vodijo evidence ter opravljajo druge naloge, določene z zakoni in drugimi predpisi.

Ministrstva na delovnih področjih, določenih s tem zakonom, izdajajo koncesije ter opravljajo nadzorstvo nad delom javnih zavodov in javnih služb.

Ministrstva nastavljajo, vodijo in izmenjujejo podatke iz evidenc v njihovi pristojnosti, jih povezujejo v skupne baze podatkov in v nacionalni program statističnih raziskovanj Republike Slovenije, ter izvršujejo analitično funkcijo.« (Zakon o organizaciji in delovnem področju ministrstev, Ur. l. RS, št. 71/94)

Število ministrstev, njihove pristojnosti in organizacijo ministrstev ter drugih upravnih organov določa zakon (ZVRS, Ur. l. RS, št. 4/93).

Kaučič in Grad (1999: 264) izpostavljata vlogo ministra, ki v skladu s sprejeto politiko vodi in predstavlja ministrstvo, daje politične usmeritve za delo ministrstva in organov v njegovi sestavi, nadzoruje njihovo delo, izdaja predpise in druge akte iz pristojnosti ministrstva in organov v njegovi sestavi ter opravlja druge naloge, ki jih določa zakon ali drug predpis. Virant (1998: 97) omenja še pristojnost ministra, da imenuje in razrešuje upravne delavce v ministrstvu in odloča o njihovi disciplinski odgovornosti ter o pravicah iz delovnega razmerja. Za opredelitev funkcije ministra je pomemben še 17. člen ZVRS (Ur. l. RS, št. 24/05) ki navaja, da so ministri odgovorni za odločitve in stališča vlade ter za njihovo izvajanje, za svoje odločitve pri vodenju ministrstev, kakor tudi za opustitev ukrepov, ki bi jih morali sprejeti.

2.4. ORGAN V SESTAVI MINISTRSTVA

Zakon o državni upravi (ZDU, Ur. l. RS, št. 24/05) v 21. členu opredeljuje organ v sestavi ministrstva, in sicer:

»Z uredbo se lahko ustanovi upravni organ v sestavi ministrstva (v nadaljnjem besedilu: organ v sestavi) za opravljanje specializiranih strokovnih nalog, izvršilnih in razvojnih upravnih nalog, nalog inšpekcijskega in drugega nadzora in nalog na področju javnih služb.«

Organ v sestavi se lahko ustanovi:

- za izvajanje nalog iz prvega odstavka tega člena v večjem obsegu, če se s tem zagotovi večja učinkovitost in kakovost pri opravljanju nalog, ali
- če je zaradi narave nalog ali delovnega področja potrebno zagotoviti večjo stopnjo samostojnosti pri opravljanju nalog iz prvega odstavka tega člena.

Če zakon določa, da je za odločanje o upravnih zadevah na določenem področju na prvi stopnji pristojno ministrstvo, in je v ministrstvu organiziran organ v sestavi za to področje, na prvi stopnji vodi postopek in odloča o upravnih zadevi organ v sestavi ministrstva.

Glede razmerja med ministrstvom in organom v sestavi pa 23. člen tega zakona opredeljuje organ v sestavi kot organ, ki izvaja naloge v skladu z zakonom, drugimi predpisi, programom dela, ki ga sprejme minister na predlog predstojnika organa v sestavi, in finančnim načrtom, ki se sprejme v skladu z zakonom o javnih financah. Minister daje organu v sestavi ministrstva usmeritve za njegovo delo in obvezna navodila za delo ter mu naloži, da v mejah

svoje pristojnosti opravi določene naloge ali sprejme določene ukrepe in mu o tem poroča. Prav tako minister pred Državnim zborom predstavlja organ v sestavi.

Če tako določa uredba iz 21. člena tega zakona, ministrstvo izvaja vse ali določene naloge strokovne pomoči predstojniku na področju upravljanja s kadrovskimi, finančnimi, informacijskimi in drugimi viri tudi za organ v sestavi.

Kar se tiče vodenja Organov v sestavi ministrstev zakon navaja, da organ v sestavi vodi direktorica oziroma direktor, ki se imenuje v skladu z zakonom, ki ureja položaj javnih uslužbencev.

2.5. LOKALNA SKUPNOST

Nepisano pravilo je, da za družboslovne pojme ne obstaja neka splošna ali enotna definicija, še posebej to velja za pojem lokalne skupnosti. Tako Vlaj (2001: 21) meni, da je lokalna skupnost tista teritorialna skupnost, v kateri se na najnižji ravni pojavljajo določene skupne potrebe prebivalstva, ki jih je mogoče reševati le skupno. Nadalje pravi, da so lokalne skupnosti naravne skupnosti, ki so nastale z zgodovinskim razvojem in imajo zelo različno ozemeljsko razsežnost.

Šmidovnik (1995: 17-18) pa recimo meni, da so bistveni elementi lokalne skupnosti določen teritorij, ljudje naseljeni na tem teritoriju, potrebe teh ljudi, dejavnosti za zadovoljevanje teh potreb ter zavest ljudi o skupnosti, ki ji pripadajo. Lokalno skupnost opredeljuje kot prvo in najnižjo v hierarhiji teritorialnih skupnosti, ki se na najvišjih nivojih pojavljajo bodisi kot lokalne skupnosti širšega pomena, zlasti pa kot državne teritorialne skupnosti. Po njegovem je vsem teritorialnim skupnostim skupno to, da se v njihovem okviru pojavljajo skupne potrebe ljudi, ki jih je treba reševati na skupen način.

Grafenauer (2000: 13 - 14) pri opredelitvi pojma lokalna skupnost izhaja iz socioloških proučevanj in navaja, da je vsak posameznik vključen v več družbenih skupin, v najsplošnejših okvirih pa loči med t.i. primarnimi skupinami, katerih namen je neposredna samoohranitev ljudi in njihova življenjska reprodukcija ter sekundarnimi oz. interesnimi skupinami v katere se ljudje združujejo zaradi svojih posebnih interesov (npr. ekonomskih, izobraževalnih, političnih, kulturnih...), ki so del njihovega družbenega življenja. V zvezi s tem poudarja, da gre pri interesnih skupinah za vprašanje pojavnih oblik družbenega življenja

v prostoru oz. vprašanje prostorske organizacije družbe, pojavnih oblik naselitve in združevanja v prostoru, za označitev te posebne vrste družbene skupine pa uporabljamo izraz lokalna skupnost. Po njegovem je lokalno skupnost, ob upoštevanju v teoriji največkrat navedenih sestavin pojma družbena skupina, najlažje definirati kot množico ljudi, ki je povezana in integrirana v enoto. »Pri tem kaže element integriranosti na to, da ta skupina ni zgolj manjše ali večje število ljudi, niso zgolj »nakopičeni« ljudje, marveč mora te ljudi »nekaj držati skupaj« (skupna dejavnost oz. aktivnost za zadovoljevanje potreb, skupne vrednote, cilji...).

Kaučič in Grad (1999: 321) izpostavljata geografski okvir pojma. Po njunem mnenju gre za družbeno skupnost na določenem območju, ki je bistveno manjše od območja države in razdeljeno na večje ali manjše število lokalnih skupnosti, posamezne lokalne skupnosti pa se znotraj države med seboj razlikujejo po velikosti in številu prebivalcev, saj imajo naravo lokalne skupnosti tako manjša naselja ali skupine naselij kot tudi velika mesta in celo velemesta.

Tako kot večina, tudi omenjena avtorja poudarjata, da v lokalni skupnosti ljudje zadovoljujejo svoje potrebe, ki so povezane z življenjem v taki skupnosti in jih je mogoče reševati le na skupen način, pri čemer se te potrebe močno razlikujejo od tistih, ki se zadovoljujejo na ravni celotne države. »Lokalne potrebe so zlasti potrebe po socialni in drugi varnosti, po komunalni opremljenosti in podobno.« Navajata, da se zadovoljujejo v skladu z lokalnimi interesi, ki so omejeni zgolj na lokalno skupnost, obstoj lokalnih potreb in interesov za njihovo zadovoljevanje pa poraja tudi posebno vrsto družbene zavesti o skupni pripadnosti lokalni skupnosti – lokalno zavest, ki se kaže predvsem v zavesti medsebojne povezanosti in odvisnosti.

Glede skupnih potreb, medsebojnih odnosov in zavesti o skupni pripadnosti Virant (1998: 164) navaja, da nastajajo v prvi vrsti na ravni naselja, lahko pa tudi na ravni več medsebojno povezanih naselij. Glede lokalne skupnosti kot sociološkega pojava pa trdi, da obstaja, ne glede na to ali ji država prizna pravno subjektiviteto in samoupravo ali ne, kot skupnost ljudi na določenem ozemlju, ki jih povezujejo skupni interesi oz. potrebe in jih lahko zadovoljujejo le skupaj. Samoupravni status pa lokalna skupnost pridobi šele tedaj, ko ji ga prizna zakonodajalec z zakonom, s čimer se občini določi območje kot teritorialne enote, s tem pa postane oseba javnega prava (Virant, 1998: 164, 165).

2.6. LOKALNA SAMOUPRAVA

Tradicijo lokalne samouprave pogosto iščejo v antičnih grških mestnih državah ali v časovno bližnjih nemških mestnih državah, ki so se začele razvijati v enajstem stoletju kot utrjene mestne trdnjave in kot rezultat zatekanja prebivalstva pred nevarnostjo. Posledično se je v njih oblikovalo meščanstvo, ki je začelo razvijati menjavo s krono in knezi, ti pa so nanj prenašali nekatere od svojih suverenih pravic. Krepitev absolutne monarhije v 16. in 17. stoletju je odpravilo tista pooblastila, ki jih je srednji vek decentraliziral, tako da šele 19. stoletje prinese ustanavljanje oz. krepitev izvoljenih organov lokalne oblasti, ki jo začnejo pojmovati kot »lokalno samoupravo« (Della Porta, 2003: 206).

Na splošno je tudi o pojmu lokalne samouprave potrebno povedati, da obstaja o njej ogromno definicij ali kot pravi Vlaj (2001: 19): »Obstaja toliko opredelitev tega pojma, kot je avtorjev.« Sam se opira na Ribičićevo (1994: 65) definicijo, ki pravi, da je lokalna samouprava oblika samostojnega urejanja in reševanja življenjskih potreb prebivalstva v določenih praviloma ožjih krajevnih okvirih in na organiziran, vendar neoblasten način. Za razliko od državne uprave, za katero so značilni hierarhična ureditev, podrejenost nižjih organov, centralizacija, racionalnost in učinkovitost, so za (lokalno) samoupravo značilni avtonomija in samostojnost, decentralizacija in demokratizacija (Vlaj 2001: 20).

Šmidovnik (1995: 27) pa navaja: »Pojem lokalna samouprava pomeni več kot zgolj lokalno skupnost; pomeni lokalno skupnost, ki ima status samouprave. Lokalna skupnost je zgolj nosilec (lokalne) samouprave, njen subjekt; (lokalna) samouprava pa je pravnosistemska institucija, ki opredeljuje položaj (status) lokalne skupnosti. Ta se izraža v njeni neodvisnosti od države in vsake druge organizacije.« Navaja, da pojem lokalne samouprave tako združuje dve sestavini: sociološko – lokalno skupnost in pravnosistemsko – (lokalno) samoupravo. »Prva sestavina je v naravnih danostih, ki jih vsebuje pojem lokalna skupnost; druga sestavina pa je pravnosistemska kakovost, ki mora biti izrecno podeljena oz. priznana lokalni skupnosti z ustreznim aktom države.«

Podobno lokalno skupnost na eni in lokalno samoupravo na drugi strani loči Grafenauer (2000: 22), ki poudarja sociološki pojem prve, medtem ko druga predstavlja ustavnopravno kategorijo in je predvsem pravni pojem. Glede definicije pojma se opira na Šmidovnikovo opredelitev, ki pravi: »Lokalna samouprava označuje pravico in sposobnost lokalnih oblasti,

da v mejah zakona urejajo in opravljajo bistveni del javnih zadev v lastni pristojnosti in v korist lokalnega prebivalstva.« Po mnenju Grafenauerja (2000: 37) splošna značilnost samouprave temelji na ideji participacije prebivalcev pri odločanju, da ljudje na nekem ožjem območju sami odločajo o zadovoljevanju svojih potreb, država pa se v to ne vmešava. »V tem smislu je posebna značilnost, da imajo samoupravne lokalne skupnosti lastnost pravne osebe oz. osebe javnega prava, kar pomeni, da imajo z zakonom opredeljen pravni položaj, ki vključuje njihove pravice in obveznosti ter možnost samostojnega nastopanja v pravnem prometu.«

Kaučič in Grad (1999: 327, 328) opozarjata, da je lokalna samouprava pojem, ki je vsebovan v vseh sodobnih ustavah, kar je nadvse pomembno za njen položaj, saj država vanj ne more posegati, temveč ga lahko z zakoni le razčlenjuje v okviru ustavnih določb. Tudi slovenska ustava v 9. členu zagotavlja lokalno samoupravo, ureja pa jo v členih od 138 do 144, v raznih zvezah pa je omenjena še na nekaterih drugih mestih, značilnost naše ustavne ureditve pa je, da obvezno predpisuje samo en nivo lokalne samouprave, drugi pa je povsem neobvezen in v celoti odvisen od volje občin.

2.7. OBČINA

Občino v slovenskem sistemu natančno opredeljuje Zakon o lokalni samoupravi (ZLS, Ur. l. RS, št. 100/05), ki že v drugem členu občine definira kot temeljne samoupravne skupnosti. Občina v okviru ustave in zakonov samostojno ureja in opravlja svoje zadeve in izvršuje naloge, ki so nanjo prenesene z zakoni, po predhodnem soglasju, pa lahko država z zakonom prenese na občino opravljanje posameznih nalog iz svoje pristojnosti, če za to zagotovi tudi sredstva. V tej opredelitvi pa so, kot pravi Šmidovnik (1995: 63), obsežene tri sestavine, ki so značilne za občino, in sicer: 1. da je občina glavna oz. najvažnejša oblika lokalne samouprave, 2. da je oblikovana v okviru naravne, zgodovinsko nastale lokalne skupnosti, kakršne so naselja in 3. da ima položaj samoupravnosti.

Kot je še navedeno v ZLS, in sicer v njegovem 12. členu, območje občine obsega območje naselja ali več naselij, ki so povezana s skupnimi potrebami in interesi prebivalcev, v 13. členu pa navaja, da mora občina biti sposobna zadovoljevati potrebe in interese svojih prebivalcev ter izpolnjevati druge naloge v skladu z zakonom. To pa je sposobna, če zagotavlja pogoje kot so: popolna osnovna šola, dostopnost do primarnega zdravstvenega varstva občanov, preskrba

z življenjskimi potrebščinami, komunalna opremljenost, poštne storitve, finančne storitve hranilnice ali banke, knjižnica in prostori za upravno dejavnost lokalnih skupnosti.

Isti zakon v svojem IV. poglavju (28. člen) navaja organe občine, to so občinski svet, župan in nadzorni odbor, pri čemer je navedeno,

- da je občinski svet najvišji organ odločanja o vseh zadevah v okviru pravic in dolžnosti občine in tako v okviru pristojnosti med drugim sprejema statut občine, odloke in druge občinske akte, prostorske in druge plane razvoja občine, sprejema občinski proračun in zaključni račun itd. (29. člen);
- da je nadzorni odbor najvišji organ nadzora javne porabe v občini in v okviru svojih pristojnosti opravlja nadzor nad razpolaganjem s premoženjem občine, nadzoruje namenskost porabe proračunskih sredstev in finančno poslovanje uporabnikov proračunskih sredstev (32. člen);
- da župan (med drugim) predstavlja in zastopa občino, predstavlja občinski svet, ga sklicuje in vodi seje občinskega sveta ter občinskemu svetu predlaga v sprejem proračun občine in zaključni račun proračuna, odloke in druge akte iz pristojnosti občinskega sveta ter skrbi za izvajanje njegovih odločitev (33. člen).

Potrebno je omeniti, da slovenski sistem lokalne samouprave ločuje med navadnimi in mestnimi občinami. Haček (2003: 221) opozarja na splošne in razlike v pristojnosti obeh tipov občin, saj lahko določeno urbano naselje dobi status mestne občine po določenem postopku in ob izpolnjevanju posebnih zakonskih pogojev, v zvezi s pristojnostjo pa se mestna od navadne občine razlikuje tudi po tem, da opravlja kot lastne tudi z zakonom določene naloge iz državne pristojnosti, ki se nanašajo na razvoj mest (to so naloge, ki omogočajo delovanje in povezovanje vseh funkcij mesta kot npr. urbanistične, komunalne, prometne... celote in naloge, ki predstavljajo mesto kot središče npr. kulturnih, zdravstvenih ipd. institucij, ki so pomembne tudi za druge občine in državo). Avtor še poudarja, da so tako pristojnosti mestne občine širše in bolj jasno opredeljene kot pristojnosti navadne, kar mestni občini omogoča, da učinkoviteje odvrča državo od posegov v njen delokrog. Ta navedba se nanaša na dejstvo, da slovenske občine niso pristojne za izvajanje vseh javnih nalog na svojem področju, ampak le za zadeve lokalnega pomena. Zakonodaja namreč glede vprašanja pristojnosti občin uporablja izraz lastni in preneseni delokrog. Lastni delokrog se nanaša na pristojnost občine, da lokalne zadeve, ki zadevajo samo njene prebivalce, občina lahko ureja samostojno, medtem ko v preneseni delokrog spada opravljanje posameznih nalog iz državne

pristojnosti, ki jih država, ob njenem soglasju, prenese na občino, če za to zagotovi tudi ustrezna finančna sredstva (Haček, 2003: 220).

2.8. MLADINSKE STRUKTURE

Mladinske strukture obstajajo tako na nacionalnem kot lokalnem nivoju. Na nacionalnem nivoju je najpomembnejši Mladinski svet Slovenije (MSS), ki je na državni ravni organizirana asociacija prostovoljnih mladinskih združenj in organizacij. Je krovna organizacija, ki pod svojim okriljem združuje mladinske organizacije različnih interesnih, nazorskih ali političnih usmeritev. Od ustanovitve dalje je MSS pomembno prispeval k sodelovanju med mladinskimi organizacijami na nacionalnem, lokalnem in mednarodnem nivoju. Eden glavnih namenov Mladinskega sveta je spodbuditi sodelovanje pri oblikovanju mladinske politike v Sloveniji (Meglič, Gornik: 2003).

Podobno kot na nacionalnem nivoju, so na lokalnem nivoju ustanovljeni Mladinski sveti lokalnih skupnosti. Njihova vloga je združevati društva, zveze društev, podmladke političnih strank in druge organizacije, ki opravljajo javno koristne dejavnosti za mlade in imajo najmanj 70 % članstva in vodstva v starosti 15 do 29 let, na lokalni ravni ter zastopati interese svojih članic nasproti lokalnim oblastem, kar pomeni, da je Mladinski svet mladinski politični organ. Pravica do podpore mladinskemu delu na lokalni ravni je sicer opredeljena v zakonu o mladinskih svetih, vendar so ugodni sociološko-vzgojni učinki mladinskega dela na velik del mlade populacije v lokalni skupnosti bistveni razlog, da se vse več lokalnih oblasti odloča za sodelovanje s predstavniki mladinskih svetov (Zakon o mladinskih svetih, Ur. l. RS, št. 70/00).

Na lokalnem nivoju med najpomembnejše mladinske strukture spadajo mladinski centri. »Mladinski centri predstavljajo središčno točko, kjer mladi vseh starosti in nazorov ustvarjajo in razvijajo najrazličnejše klubske aktivnosti, in ponujajo tudi možnost preventivnega delovanja, neformalnega izobraževanja in usposabljanja mladih na lokalni ravni.« (<http://www.uradzamladino.org/podrocja/mladinskeorganizacije.asp>, 9. 6. 2005)

Zelo natančno so cilji mladinskih centrov predstavljeni na spletni strani Mladinskega centra Jesenice: »Osnovni namen mladinskega centra Jesenice je zagotavljanje neformalne socializacije in vključevanje organizirane in neorganizirane mladine iz lokalnega okolja v preventivne, neformalno-izobraževalne, prostovoljne, kulturne, socializacijske, pristočasovne

in druge animacijske aktivnosti ter omogočanje raznovrstnih mladinskih iniciativ. Cilji delovanja mladinskih centrov so vzpodbujanje participacije mladih, omogočanje aktivnega državljanstva, uveljavljanje večkulturne vzgoje, predvsem pa integracija mladih skozi boljše poznavanja položaja in vloge mladih v družbi.

Mladinski centri poleg programov in projektov, ki se pri njih izvajajo, nudijo svetovalno, strokovno, organizacijsko, finančno, tehnično ipd. pomoč prostovoljnim združenjem, avtonomnim mladinskim skupinam in tudi posameznikom. V tem smislu imajo MC več različnih funkcij: preventivno, asociativno, servisno, informativno, izobraževalno in razvojno.

Mladinski centri med drugim organizirajo in izvajajo interesne dejavnosti za otroke in mladino, koordinirajo dejavnosti in prireditve za mladino, ki jih organizirajo drugi zavodi, skupnosti, organizacije, društva in posamezniki, spremljajo interese mladih in sodelujejo pri organiziranju kulturnih, izobraževalnih in športnih dejavnosti, spodbujajo in organizirajo stike z ustreznimi organizacijami in združenji iz tujine, predvsem zamejstva, informirajo mlade ter seznanjajo lokalne skupnosti ter širše javnosti s potrebami in problematiko mladih ter možnostmi sodelovanja in vključevanja v dejavnosti centra, nudijo organizacijsko in tehnično pomoč društvom, ki izvajajo dejavnost za mladino in vodijo mladinske dejavnosti, organizirajo sejme za nakup učbenikov in študijske literature, svetujejo in pomagajo mladim v stiski z organiziranjem različnih oblik svetovanja in pomoči, v sodelovanju z institucijami ali skupinami, ki se ukvarjajo s problemi mladih s posebnimi poudarkom na področju preprečevanja odvisnosti in socialne patologije ter iskanja izobraževalnih in zaposlitvenih možnosti, skupaj z organizacijo in izvedbo priložnostnih ali trajnih aktivnosti za reševanje problemov ter povezujejo in usklajujejo delo z organizacijami, ki se na lokalni ali državni ravni ukvarjajo z enako ali sorodno dejavnostjo npr. z Uradom za mladino, Mladinskim informativno svetovalnim središčem Slovenije, Zvezo prijateljev mladine, karitativnimi organizacijami... (www.mc-jesenice.si/info.php?id=info#h04, 9. 6. 2005).

3. URAD REPUBLIKE SLOVENIJE ZA MLADINO

3.1. SPLOŠNO O URADU ZA MLADINO

Urad za mladino deluje že od leta 1991 kot eden izmed trenutno dveh organov v sestavi Ministrstva za šolstvo in šport z osmimi zaposlenimi. Osnovo za njegovo delovanje je opredelil že 14. člen Zakona o organizaciji in delovnem področju ministrstev: »Urad Republike Slovenije za mladino opravlja zadeve, ki se nanašajo na celovito spremljanje vloge in položaja mladih v družbi; na izboljševanje pogojev za organiziranje in delovanje mladih in njihovih organizacij; na pospeševanje mobilnosti mladih; na pospeševanje dejavnosti informiranja in svetovanja za mlade; na pospeševanje mednarodnih izmenjav mladih in regresiranje potovanj otrok in mladine; na zagotavljanje drugih ugodnosti za mlade; na vzpodbujanje interesnih dejavnosti mladih in na oblikovanje pogojev za vključevanje mladih v družbene procese. (Zakon o organizaciji in delovnem področju ministrstev, Ur. l. RS, št. 71/94).«

Nekoliko drugače, a v osnovi še vedno z zelo podobnimi nalogami, je razloge za obstoj in delo Urada opredelila Uredba o organih v sestavi ministrstev, ki v svojem 15. členu navaja, da Urad RS za mladino opravlja naloge, ki se nanašajo na načrtovanje in izvajanje ukrepov s področja mladinske politike, na izvajanje socialne politike otrok in mladine, vzgoje in neformalnega izobraževanja, prostočasnih dejavnosti, kulture, javnega obveščanja in mednarodnega sodelovanja na teh področjih (Uredba o organih v sestavi ministrstev, Ur. l. RS, št. 58/03).

3.2. PODROČJA DELOVANJA

Urad RS za mladino ima devet temeljnih področij delovanja, to so mladinski programi, mednarodni projekti, sofinanciranje projektov, mladinske organizacije, mladinska politika in strokovno usposabljanje, informiranje in svetovanje za mlade, mladinske študije, mladinske kartice in mladinska prenočišča. Poleg tega Urad redno spremlja stanje na mladinskem področju in v sklopu tega izvaja redne letne posvete Urada z mladinskimi organizacijami, obiskuje organizacije in spremlja periodična poročila organizacij, ki pridobivajo sredstva iz

njihovega naslova ter opravljajo raziskave, ki jih za Urad izvaja Center za socialno psihologijo Fakultete za družbene vede (www.uradzamladino.org, 11. 9. 2005).

3. 2. 1. Mladinski programi

»Mladi pridobivajo znanje in izkušnje tudi s programi, ki jih opozarjajo na njihov položaj in njihove pravice ter jih opremljajo z znanjem za organiziranje in vključevanje v družbo.«

Kot je še navedeno na njihovi spletni strani, na Uradu RS za mladino podpirajo predvsem programe, ki povečujejo vključenost mladih v družbo in ki omogočajo raziskovalno ter prostovoljno delo mladim z manj priložnostmi. Aktivno podpirajo tudi vse programe, ki se zavzemajo za otrokove pravice in preventivne programe in programe zmanjševanja škode na področju zlorabe alkohola in drog ter nasilja med mladimi. Prav tako načrtujejo povečanje števila projektov prostovoljnega in raziskovalnega dela, neformalnega izobraževanja in preventivnih programov.

URSM prispeva tudi del sredstev za uresničevanje številnih izvenšolskih dejavnosti za mladino. S temi programi pomaga pripravljati mlade na samostojno organiziranje projektov ter prispevamo k razvoju vse pomembnejšega neformalnega izobraževanja mladih v družbi. Za ta finančna sredstva lahko zaprosijo mladinske in druge nevladne organizacije (www.uradzamladino.org/podrocja/mladinskiprogrami.asp, 11. 9. 2005).

3. 2. 2. Mednarodni projekti

»Mladi ob evropski integracijskih procesih pridobivajo vse večje možnosti mednarodnega povezovanja. Urad RS za mladino s svojimi ustaljenimi mednarodnimi povezavami slovenskim organizacijam omogoča učinkovitejše vključevanje v mednarodne povezave.«

Mednarodni projekti so namenjeni udeležbi mladih v različnih projektih in dogodkih po vsej Evropi. Na Uradu koordinirajo in vodijo mnogo mednarodnih projektov, ki so namenjeni spodbujanju solidarnosti in zavedanja o globalni soodvisnosti ter odpravljanju revščine in socialne izključenosti, medregijskemu sodelovanju, turizmu, zaščiti okolja, ohranjanju kulture in mladinskega sodelovanja. Z njimi podpirajo izmenjave in sodelovanje mladih v evropskem prostoru. Mladinskim organizacijam so namenjeni tudi razpisi za mednarodno dejavnost

mladih, ki jim pomagajo pri pripravi in izvedbi različnih mednarodnih aktivnosti in dogajanj v Sloveniji (www.uradzamladino.org/podrocja/mednarodniprojekti.asp, 11. 9. 2005).

3. 2. 3. Sofinanciranje projektov

URSM letno objavlja javne razpise, ki so namenjeni sofinanciranju dejavnosti mladinskih organizacij in mladinskih centrov ter sofinanciranju programov za mladino in otroke. Na razpisih praviloma sodelujejo prostovoljne in nepridobitne organizacije, ki izvajajo različne programe nacionalnega pomena za mladino. Vsako leto preko javnih razpisov sofinancirajo vrsto različnih programov in projektov, na katere se lahko s svojimi zamislimi in različnimi aktivnostmi prijavijo mladinski centri, klubi, društva ali sveti.

»Posredno na javnih razpisih sodelujejo tudi posamezniki. Tako lahko mladi, ki imajo svoje zamisli, projekte in druge aktivnosti, te prijavijo v okviru lokalnih mladinskih struktur kot so mladinski centri, klubi, društva ali sveti, skratka strukture, ki so namenjene mladinskemu organiziranju, aktivnostim in mladinski politiki.«

(www.uradzamladino.org/podrocja/sofinanciranjeprojektov.asp, 11. 9. 2005)

Za sofinanciranje projektov Urad na začetku koledarskega leta objavi javni razpis. Za preteklo leto (2004) je bila višina razpisanih sredstev 165.360.000 SIT ali 29% proračunskih sredstev Urada, odobrenih pa je bilo 66 programov in 164 projektov za naslednja področja:

- neformalno izobraževanje in usposabljanje za mladinsko delo;
- mednarodno mladinsko delo;
- mobilnost mladih;
- raziskovalno delo mladih;
- zmanjševanje učinkov in posledic tveganih vedenj;
- prostovoljno mladinsko delo in;
- aktualne mladinske iniciative (arhiv URSM, 23. 8. 2005).

3. 2. 4. Mladinski svet Slovenije in sveti lokalnih skupnosti

»Glavni namen Mladinskega sveta Slovenije je prispevati k vzpostavitvi okolja, ki bi mladim omogočal razvoj v odraslega posameznika in bo sposoben sooblikovati prihodnost. S tem se želi doseči, da so mladi kot posamezniki in člani družbe:

- avtonomni, sposobni odločati in upravljati svoje življenje;
- solidarni, dejavno skrbijo zase in za druge;
- odgovorni, sposobni prevzemati posledice svojih odločitev;
- angažirani, poskušajo živeti v skladu s svojimi vrednotami in podpirajo ideale, ki se jim zdijo pomembni.

MSS predstavlja in zastopa doma in v tujini mladinske organizacije, spodbuja razvoj prostovoljnega organiziranja mladih ter si prizadeva krepiti dejavnost mladinskih organizacij, ne glede na njihove različne interesne, nazorske ali politične usmeritve. Spodbuditi želi razvoj mladinskih organizacij kot instrument mladih v družbi in aktivno udeležbo mladih v javnem življenju na vseh nivojih: lokalnem, regionalnem, nacionalnem in mednarodnem nivoju. Mladim želi omogočiti sodelovanje pri sprejemanju zakonskih predpisov, ki vplivajo na njihovo življenje in delo, in izvajanje dejavnosti s področja socialne politike otrok in mladine, vzgoje in izobraževanja, prostočasnih dejavnosti, kulture, javnega obveščanja in mednarodnega sodelovanja.« (www.mss.si/index.php?id=2, 14. 9. 2005)

Urad vrsto let aktivno sodeluje z MSS, s katerim si prizadeva, da bi v prihodnosti prav vse občine ustanovile svoje lokalne mladinske svete lokalnih skupnosti, ki bodo spodbujali dejavnosti mladinskih organizacij, skrbeli za informiranje njihovega članstva in širše javnosti o politiki lokalne skupnosti, predvsem na področjih, ki zadevajo mlade. Preko mladinskih svetov lokalnih skupnosti lahko mladi povedo, kar mislijo, in vplivajo na odločitve, ki so za njih pomembne (www.uradzamladino.org/podrocja/mladinskeorganizacije.asp, 14. 9. 2005).

Dejavnosti MSS so tudi sofinancirane s strani URSM, pri čemer le ta spremlja oz. meri doseganje ciljev za katere je Urad namenil sredstva, in sicer na naslednje načine:

- z rednimi vsebinskimi in finančnimi poročili, ki jih MSS posreduje po dogovorjenem principu (praviloma na vsaka dva do tri mesece), s katerimi se preverja izvrševanje vsebinskega in finančnega načrta;
- z delovanjem Mešane komisije za mladinska vprašanja, na katerih se srečujejo predstavniki Urada in MSS;
- s skupno udeležbo na domačih in mednarodnih aktivnostih v organizaciji ali z aktivno udeležbo MSS;
- z informativnim gradivom (mesečnik »Informator MSS«).

3. 2. 5. Mladinski centri

»Mladinski centri predstavljajo središčno točko, kjer mladi vseh starosti in nazorov ustvarjajo in razvijajo najrazličnejše klubske aktivnosti, in ponujajo tudi možnost preventivnega delovanja, neformalnega izobraževanja in usposabljanja mladih na lokalni ravni.«

URSM vzpodbuja nastajanje mladinskih centrov v okoljih, kjer teh še ni, predvsem pa nudi podporo obstoječim mladinskim centrom v lokalnih skupnostih z različnimi stalnimi aktivnostmi, in sicer:

- z vsakoletnimi posveti vodstvenih struktur mladinskih centrov;
- z izdajo publikacij, preko spletne strani in udeležbo na sejnih in prireditvah;
- s svetovanjem novim iniciativam in spremljanjem oz. »monitoringom« delujočih mladinskih centrov;
- z vključevanjem v študijske obiske in strokovna posvetovanja.

Podobno kot v primeru MSS Urad, v skladu z zakonskimi in varnostnimi standardi, sofinancira redno dejavnost centrov in najnujnejše zagonske stroške povezane s tem preko vsakoletnih javnih razpisov, pri čemer se prav tako na primerljiv način spremlja doseganje oz. izvajanje načrtov in ciljev. Mladinskim centrom svetujejo, jim pomagajo pri medsebojni koordinaciji in izvedbi projektov ter jih informirajo o različnih možnostih dela in ustvarjanja. (www.uradzamladino.org/podrocja/mladinskeorganizacije.asp, 14. 9. 2005)

V Sloveniji je v tem trenutku 42 mladinskih centrov, katerim je v letu 2004 Urad preko javnih razpisov dodelil 68.500.000 SIT ali 12% svojih proračunskih sredstev za sofinanciranje dejavnosti mladinskih centrov, le-ti pa so prejeli tudi 13.000.000 SIT ali nekaj čez 2% proračunskih sredstev Urada iz razpisa za programe in projekte (URSM; 2004).

3. 2. 6. Informiranje in svetovanje za mlade

»Informiranje in svetovanje mladim je ena glavnih nalog Urada. Mlade spodbujamo, da se zavedo svojega mesta v družbi in aktivno odločajo o lastnem osebnem razvoju.«

V URSM že nekaj let sistematično vzpodbujajo razvoj informiranja in svetovanja za mlade, kar predstavlja enega od najpomembnejših mehanizmov za zvišanje ter spodbujanje družbene

participacije mladih, njihove socialne integracije, osebnostnega razvoja in avtonomije ter v ta namen tudi sofinancirajo številne organizacije, ki se ukvarjajo z mladimi in mladinsko problematiko, in vzpostavljamo mrežo informativnih centrov po vsej Sloveniji. Posebno pozornost med številnimi dejavnostmi na tem področju namenjamo neorganizirani mladini, saj ta populacija občuti primanjkljaj informacij ostreje kot organizirani mladi. (www.uradzamladino.org/podrocja/informiranjeinsvetovanje.asp)

Urad je v mandatu 2000 – 2004 razvil področje informiranja in svetovanja z oblikovanjem mreže izvajalcev te dejavnosti in vključitvijo le-teh v vse poglavitne evropske asociacije, ki delujejo na področju informiranja npr. ERYICA, EYCA in EURODESK. (Dirnbek: 2004)

3. 2. 7. Mladinske študije

»Mladinske študije prispevajo h kakovostnejšemu načrtovanju in preverjanju ukrepov za izboljšanje položaja mladih v Sloveniji, hkrati so pa so tudi orodje, s katerim lahko ocenjujemo učinkovitost dosedanjih programov, namenjenih izboljšanju položaja mladih v Sloveniji.«

Na tem področju je predvsem pomembno sodelovanje s Centrom za socialno psihologijo - študije mladine, raziskovalno enoto Inštituta za družbene vede pri FDV, kjer pripravljajo tudi izdelavo novih študij in nacionalnih poročil. Namenjena so Uradu za bolj kakovostno načrtovanje in preverjanje ukrepov za izboljšanje položaja mladih, pa tudi vsem ostalim, ki se ukvarjajo z mladimi.

Ugotovitve vseh študij in nacionalnih poročil pridobljenih na osnovi tega sodelovanja, Urad sproti izdaja v knjižni obliki in tako zagotavlja dostopnost študij vsem, ki se ukvarjajo z mladinsko problematiko v Sloveniji ali pa jih ta zanima.

(www.uradzamladino.org/podrocja/mladinskestudije.asp, 16. 9. 2005)

3. 2. 8. Mladinska prenočišča

Mrežo mladinskih prenočišč Urad razvija že vse od leta 1994. V mandatu 2000 – 2004 je bilo v okviru 1. Turističnega foruma mladih, novembra 2003 na Ptuj, nosilec razvoja mladinskega turizma predstavljeno delovno besedilo Strategije razvoja mladinskega turizma v

Sloveniji, ki bo pomenila temeljni dokument in osnovo za spodbujanje poslovnih projektov na področju mladinskega turizma. Urad je v tem obdobju posvečal svoje aktivnosti ravno širitvi mreže teh prenočišč, v okviru tega pa sta bila vzpostavljeni mladinski prenočišči v Piranu in na Ptuj, prav tako pa so bili opravljeni postopki za sanacijo obveznosti mladinskega prenočišča na Bledu. V Sloveniji obstaja nekaj mrež mladinskih prenočišč, ena izmed njih je npr. Youth Hostelin Federation. (www.uradzamladino.org/podrocja/mladinskaprenocisca.asp, 16. 9. 2005)

Kot uspeh Urada pa se lahko omeni, da so bila mladinska prenočišča poudarjena kot eno izmed prioritetenih področij v Programu razvoja turizma v Republiki Sloveniji za obdobje 2002 – 2006 (Dirnbek: 2004).

4. SOFINANCIRANJE PROJEKTOV S STRANI URADA ZA MLADINO

(Pogoji in merila za pridobitev sredstev)

Iz prejšnjega poglavja je razvidno, da je področje delovanja Urada precej široko oz. je le-teh veliko. Za razvoj, delovanje in vzpodbujanje aktivnosti lokalnih mladinskih struktur ter za nastanek novih, pa je verjetno najpomembnejša funkcija Urada sofinanciranje projektov, ki se izvaja vsako leto, in sicer preko javnih razpisov (v skladu z določili Zakona o javnih financah (Ur.l. RS, št. 79/99, 124/2000, 79/01, 30/02), Zakona o izvrševanju proračuna Republike Slovenije za leto 2004 in 2005 (Ur. l. RS, št. 130/03) in Pravilnika o postopkih za izvrševanje proračuna Republike Slovenije (Ur. l. RS, št. 108/04)) in na katera se prijavljajo mladinski centri, klubi, društva ter mladinski sveti lokalnih skupnosti z različnimi programi in projekti (www.uradzamladino.org, 4. 11. 2005).

Ti razpisi se izvedejo za:

- sofinanciranje delovanja mladinskih svetov lokalnih skupnosti;
- sofinanciranje dejavnosti mladinskih centrov in dejavnosti informiranja in svetovanja v mladinskih centrih v RS za mlade;
- sofinanciranje izvajalcev mladinskih projektov;
- sofinanciranje delovanja mladinskih organizacij v političnih strankah in
- sofinanciranje izvajalcev dejavnosti informiranja in svetovanja za mlade.

Za pridobitev sredstev iz posameznih področij pa morajo prosilci izpolnjevati določene pogoje in merila. Nekatera so splošna oz. skupna vsem področjem za katera se izvaja razpis (npr. vloga za sofinanciranje mora biti izdelana na posebnem razpisnem obrazcu naročnika razpisa, torej Urada, vlagatelj mora na razpisnem obrazcu pod materialno in kazensko odgovornostjo izjaviti, da proti njemu ni bila izdana pravnomočna sodna ali upravna odločba, s katero bi mu bilo prepovedano opravljanje javne dejavnosti, mora pa tudi potrditi resničnost navedb v vlogi oz. predstaviti dejansko stanje ipd.). V posameznem razpisu je naveden tudi okvirni obseg sredstev, ki bo v ta namen razdeljen. Ostali pogoji in merila pa so odvisni od predmeta, namena in npr. ciljev zaradi katerih se razpis izvaja (www.uradzamladino.org, 4. 11. 2005). Za dva najaktualnejša razpisa bom te pogoje predstavil v nadaljevanju tega poglavja, pri čemer bom predstavil tudi nekatere rezultate razpisov za sofinanciranje

dejavnosti mladinskih centrov, na osnovi katerih bo jasnejša vloga URSM tudi v finančnem pogledu.

4.1. SOFINANCIRANJE DELOVANJA MLADINSKIH SVETOV LOKALNIH SKUPNOSTI

Za sofinanciranje projektov s strani Urada za mladino lahko konkurirajo le tisti mladinski sveti lokalnih skupnosti, ki so ustanovljeni in registrirani na podlagi Zakona o mladinskih svetih (Ur. l. RS, št. 70/2000) in Pravilnika o registraciji mladinskih svetov (Ur. l. RS, št. 60/2001 in 85/2001). Uspešnost na razpisu je odvisna od nekaterih meril, kot so:

- število organizacij, ki sestavljajo mladinski svet lokalne skupnosti,
- število prebivalcev lokalne skupnosti v starosti od 15 do 29 let,
- relativni delež mladih, vključenih v organizacije, ki sestavljajo mladinski svet lokalne skupnosti,
- delovanje mladinskega sveta lokalne skupnosti v preteklem letu in
- program delovanja mladinskega sveta lokalne skupnosti za leto v katerem se mladinski svet prijavlja na razpis.

Mladinski svet lokalne skupnosti, če želi pridobiti sredstva iz razpisa, ne sme imeti nobenih neizpolnjenih pogodbenih obveznosti do naročnika (www.uradzamladino.org, 4. 11. 2005).

4.2. SOFINANCIRANJE DEJAVNOSTI MLADINSKIH CENTROV IN DEJAVNOSTI INFORMIRANJA IN SVETOVANJA V MLADINSKIH CENTRIH

Pri dodeljevanju sredstev iz strani Urada za mladino mladinskim centrom obstaja največ zahtev, meril in pogojev, katerim vlagatelji morajo zadostiti, če želijo priti v ožji izbor kasneje pa na razpisu tudi uspeti. Splošna merila, ki jih urad upošteva so velikost prostorov, urnik oz čas rednega delovanja, obseg in struktura mladih, ki sodelujejo pri dejavnostih in programih mladinskega centra, upošteva se število, izkušnje in kompetentnost vodstva in sodelavcev programov ipd.

Mladinski centri, ki želijo pridobiti sredstva iz tega naslova, morajo imeti priznan status pravne osebe bodisi

- kot javni zavod, ki opravlja dejavnost mladinskega centra, katerega ustanoviteljica je občina bodisi
- kot nevladne, prostovoljne in neprofitne organizacije, ki opravljajo dejavnost mladinskega centra v skladu s tem razpisom.

Na razpisu so lahko uspešni oz. se na njihovo vlogo odgovori pozitivno tistim mladinskim centrom, ki

- že vsaj eno leto opravljajo dejavnost mladinskega centra;
- opravljajo dejavnost mladinskega centra v mestni občini ali v teritorialnih enotah več lokalnih skupnosti;
- izvajajo redno delovanje mladinskega centra ter zagotavljajo ustrezne prostorske pogoje in ustrezno opremo za njegovo delovanje;
- imajo izdelan letni program v katerega so vključene raznovrstne dejavnosti, (v ta sklop spadajo splošni program, neformalno izobraževanje mladine, mednarodno povezovanje in izvedeni projekti) pri čemer morajo navesti in dokazovati realizacijo programa za preteklo leto in obseg načrtovanih dejavnosti za tekoče leto (za katerega se prijavljajo na razpis);
- zagotavljajo notranjo organizacijsko shemo, s katero je omogočena koordinacija izvedbe načrtovanega programa in
- imajo izdelano finančno konstrukcijo, iz katere so razvidni prihodki in odhodki izvajanja dejavnosti mladinskega centra, pri čemer je še posebej pomembno merilo, da mora prosilec zagotoviti oz. pridobiti vsaj 50% sredstev za delovanje mladinskega centra iz nekih drugih virov. Gre za zelo pomemben pogoj, saj dokazuje – to pa je relevantno tudi za moje raziskovanje – da Urad za izvajanje programov posamezne mladinske centre le sofinancira in to maksimalno do 50% načrtovanih sredstev (v zvezi s tem mora vlagatelj navesti tudi višino deleža sofinanciranja s strani občine in delež morebitnih drugih virov oz. donatorjev).

Za tiste mladinske centre, ki izvajajo v svojih prostorih dejavnosti svetovanja in informiranja za mlade, tudi obstajajo neka splošna merila, če želijo pridobiti sredstva iz tega naslova. V tem primeru morajo biti na voljo primerni delovni prostori in tehnična oprema, vzpostavljeno mora biti redno izvajanje dejavnosti, poleg tega jo morajo opravljati usposobljeni kadri, pri čemer je pomembno tudi njihovo število, upošteva pa se tudi delež uporabnikov storitev in informiranja starih med 15 in 29 let. Kar se tiče programa, se pri odločanju o pridobitvi finančnih sredstev upošteva uresničene aktivnosti za preteklo in načrtovane za tekoče leto,

število tiskanih gradiv in drugih promocijskih materialov namenjenih promociji te dejavnosti in npr. obseg, vsebina in aktualnost spletne strani v preteklem letu (www.uradzamladino.org, 4. 11. 2005).

4.2.1. Kratek pregled sofinanciranja dejavnosti mladinskih centrov s strani Urada v obdobju 2000 – 2004

V tem trenutku se aktivnost mladih na lokalnem nivoju najbolj vzpenja v mladinskih centrih. V obravnavanem obdobju se je njihovo število iz 28 v letu 2000 povzpelo na 42 leta 2004, kar pomeni, da gre za 50% povečanje v obdobju teh petih let (na dan 28. 10 2005 je njihovo število že 47, torej je njihovo število večje za skoraj 68% v primerjavi z letom 2000). Zato je na tem področju smiselno predstaviti nekatere konkretne številke v zvezi s sredstvi, ki za dejavnost vse večjega števila mladinskih centrov »priromajo« iz naslova Urada za mladino.

Na osnovi prej navedenih dejstev je bilo smiselno pričakovati, da je Urad za mladino, sredstva namenjena dejavnostim mladinskih centrov, povečal v vsaj podobnem razmerju. Podatki pa kažejo, da so se za ta namen v obravnavanem obdobju sredstva povečala kar za 146%. Hkrati z višino sredstev, se je razumljivo večalo tudi število prosilcev za sofinanciranje, ki so bili na razpisu uspešni (URSM; 2000 – 04).

Tabela 4. 1: Povečanje sredstev namenjenih za dejavnosti MC iz strani Urada RS za mladino v obdobju 2000 – 2004 in število MC, ki so na razpisu uspeli (URSM; 2000 – 04):

LETO	SREDSTVA URADA (v milijonih SIT)	ŠTEVILO USPELIH NA RAZPISU
2000	27,8	23
2001	43,8	32
2002	48,1	39
2003*	68,5	41
2004*	68,5	41

*Opomba: Za leti 2003 in 2004 je bil izveden doslej edini dvoletni razpis, višina razdeljenih sredstev je bila za obe leti enaka.

Urad se je torej fleksibilno in ugodno odzval na širjenje mreže mladinskih centrov, saj je rast financ za sofinanciranje dejavnosti le-te dobrih dvakrat večja v primerjavi z rastjo števila mladinskih centrov, medtem ko se je število na razpisu uspešnih povečalo za 78%. Upoštevajoč to dejstvo je za pričakovati, da se to odraža tudi v primerih posameznih prosilcev za sofinanciranje iz tega naslova, v smislu višjih prihodkov, vendar pa realnost po posameznih primerih tega v celoti ne potrjuje (tabela 2).

Tabela 4. 2: Pregled pridobljenih sredstev sofinanciranja dejavnosti mladinskih centrov v letih 2000 – 2004 na izbranih primerih (URSM; 2000 – 04), n = 6:

	sredstva po Letih (V MILIJONIH sit)				
MLADINSKI CENTER	2000	2001	2002	2003*	2004*
MC Velenje	3,2	3,5	3	3,4	3,4
CID Ptuj	1,5	1,2	1,2	1,9	1,9
MC Brežice	2,2	2,9	3	3,9	3,9
MIKK Murska Sobota	0,6	1,3	0,9	1,8	1,8
KŠ Dravinjske doline	0,5	1,2	1,4	1,6	1,6
CM Domžale	1,8	2,0	1,5	1,5	1,5

*Opomba: glej opombo pod tabelo 1.

Zgornji podatki kažejo, da v večini primerov višina finančnih sredstev namenjenih posameznim mladinskim centrom, ki so se v obravnavanem obdobju redno prijavljali na razpise, narašča. Stopnja naraščanja je spet različna po primerih. Npr. Klubu študentov Dravinjske doline so se prilivi iz naslova URSM v petletnem obdobju povečali kar za 220%, MIKK-u Murska Sobota pa za 200%. Sicer gre v teh primerih za precejšnjo izstopanje, saj v večini ostalih primerov povišanje ne dosega niti 50%, primer CM Domžale pa dokazuje, da je v teh tokovih možno doseči tudi znižanje prihodkov.

Zgornji (statistični) podatki so v resnici zelo skopi, saj v ničemer ne prikazujejo v kolikšni meri so zgoraj omenjeni prijavitelji na razpis izpolnjevali pogoje, zahteve in merila, ki sem jih podrobneje že navedel v tem poglavju (npr. velikost prostorov, obseg rednega delovanja, realizacija programov za preteklo leto, načrtovani obseg za tekoče leto...) in v celoti vplivajo

na rezultate razpisa. Vendar pa imajo te številke tudi svojo vrednost v nekem drugem pogledu; dokazujejo namreč, da URSM tudi v finančnem pogledu spremlja in namenja vse več finančnih sredstev dejavnostim vedno večjemu številu mladinskih centrov. V zvezi s tem pa se zastavlja nadaljnje vprašanje, in sicer, kaj vsi navedeni statistični podatki pomenijo za prejemnike sredstev? Omenil sem že enega od pogojev razpisa, ki pravi, da mora prijavitelj na razpis zagotoviti vsaj 50% sredstev za izvedbo dejavnosti iz drugih sredstev. Kolikšen delež realiziranemu programu posameznega mladinskega centra predstavljajo pridobljena sredstva iz razpisa?

Tabela 4. 3: Primerjava letnih realizacij in delež sofinanciranja iz strani URSM po izbranih MC (n = 7) za leti 2001 in 2002 (URSM; 2000 - 04).

	Realizacija (V MILIJONIH sit)		sredstva iz urada (V MILIJONIH sit IN %)			
	2001	2002	2001		2002	
MLADINSKI CENTER						
MC Velenje	23,2	21,0	3,5	15,0%	3,0	14,3%
CID Ptuj	16,8	28,5	1,2	7,1%	1,2	4,2%
MC Brežice	47,7	42,7	2,9	6,1%	3,0	7,0%
MIKK Murska Sobota	24,7	28,0	1,3	5,3%	0,9	3,2%
KŠ Dravinjske doline	17,0	20,4	1,2	7,1%	1,4	6,9%
CM Domžale	22,2	25,4	2,0	9,0%	1,5	5,9%
MC Postojna	3,3	4,2	1,1	33,3%	1,4	33,3%

Zgornja tabela zelo nazorno prikazuje, da sredstva, ki so podeljena na razpisih posameznim vlagateljem prošelj, v večini primerov niti ne dosegaajo, kaj šele da bi presegali desetino njihovega celotnega finančnega načrta oz. realizacije. Še več, dajatve namenjene MC-jem, ki presegajo teh 10% so velika izjema (na obravnavanih razpisih je najvišji delež, glede na lastno realizacijo pridobil MC Postojna, in sicer tretjino).

Kot sem opozoril pri analizi podatkov iz tabele 2, je potrebno tudi v tem primeru poudariti, da se za statističnimi podatki skrivajo programi posameznih MC-jev in ostala (ne)izpolnjevanja pogojev, ki odločajo o dodelitvi sredstev na razpisu. Prav tako je lažje pridobiti večji delež,

glede na letni načrt, tistim prosilcem, ki si zastavijo nižji finančni načrt a hkrati kvalitetnega in z aktualnim programom ipd. Ne glede na to pomanjkljivost, podatki iz tretje tabele s popolno zanesljivostjo dokazujejo, da so MC in vse ostale lokalne mladinske strukture za izpeljavo svojih aktivnosti oz. programov v največji meri finančno odvisni od svoje lokalne skupnosti, torej občine. Že v razpisih, ki so namenjeni lokalnim mladinskim strukturam je kot pogoj navedeno, da morajo prosilci zagotoviti minimalno 50% sredstev za izpeljavo programa iz t.i. drugih virov. Na podlagi opravljene analize pa lahko ugotovim, da »drugi viri« (predvsem občine iz proračuna) zagotavljajo več kot 85% sredstev, ki se v Sloveniji za vsakoletno delovanje dodelijo vsem lokalnim mladinskim strukturam (v letih 2001 in 2002 je delež Urada znašal zgolj nekaj nad 4% vseh finančnih sredstev). Pri tem velja omeniti, da URSM finančno praviloma ne sodeluje pri zagotavljanju oz. ureditvi prostorov, v katerih lokalne mladinske strukture izvajajo svoje programe, kar posledično pomeni, da to breme v celoti nosijo občine.

Vse navedene ugotovitve pripeljejo še do nekaterih drugih spoznanj; nadaljnje ustanavljanje in širitev mreže različnih lokalnih mladinskih struktur oz. organizirane mladine (predvsem v smislu zagotavljanja prostorov za najrazličnejše aktivnosti), kjer ta v pravi obliki še ne obstaja, je v finančnem smislu, povsem v domeni občin. Mreža mladinskih centrov in mladinskih svetov se sicer iz leta v leto širi, vendar njihovo število zopet ni tako veliko, če upoštevamo, da je v Sloveniji skoraj dvesto občin. V trenutni ureditvi je pač povsem prosta odločitev posamezne občine, kakšen pomen daje mladinski politiki in vprašanju v povezavi z njo. Ali se bo v neki občini temu področju namenila zadostna količina finančnih sredstev za delovanje organizirane mladine npr. v obliki mladinskih centrov ali mladinskih svetov lokalne skupnosti, je odvisno bodisi od dovzetnosti in lastne iniciative tistih, ki odločajo bodisi od morebitnega vpliva mladih na lokalno oblast oz. njihovega sodelovanja v njej. Tako imamo, po besedah državnega podsekretarja na URSM Jerneja Dirnbeka, primere, ko občine s približno 2000 prebivalci namenjajo mladinskemu področju veliko več pozornosti in s tem finančnih sredstev, kot številne občine s štiri ali petkrat več prebivalcev. Manevrskega prostora je torej še zelo veliko, vendar bi bilo spet napačno reči, da vsaka občina potrebuje lasten mladinski center in mladinski svet, saj imamo v Sloveniji občine, ki imajo tudi pod 1000 prebivalcev. Tam bi bilo smiselno povezovanje večjega števila manjših občin s katero večjo in ustanovitev takšnih struktur širšega oz. regionalnega pomena.

5. ZAKONODAJA S PODROČJA MLADINSKE PROBLEMATIKE

Kot je bilo ugotovljeno v prejšnjem poglavju, se je število mladinskih struktur, na lokalni ravni predvsem v obliki mladinskih centrov, v zadnjih petih letih precej povečalo, kar pa za sabo povleče nekatere pozitivne pa tudi nekoliko manj želene posledice. Na osnovi zgoraj navedenih podatkov lahko sklepamo, da se mladi na lokalnem nivoju vse bolj intenzivno organizirajo v svojih okoljih in na ta način izvajajo raznovrstne kulturne, izobraževalne in ostale aktivnosti v prostem času, hkrati pa je to eden od pokazateljev uspešnega dela URSM, pri opravljanju njegovega poslanstva ter vse večjega posluha posameznih lokalnih skupnosti za potrebe in interese mladih. Po drugi strani pa intenzivno širjenje mladinskih struktur poveča obseg finančnih sredstev, potrebnih za nadaljnji razvoj te mreže in vzdrževanje ter aktivnosti že obstoječe.

Analiza v prejšnjem poglavju je pokazala, da URSM, v okviru svojih proračunskih sredstev, še zdaleč ni sposoben finančno sam skrbeti za razvoj novih in podporo obstoječih mladinskih struktur v lokalnih skupnostih, prav tako pa so mnenja posameznih občin o svojih prioritetah, koliko v te prioritete sodi področje mladine in koliko sredstev mu nameniti, zelo različna, zato je nujna posebna definicija urejanja teh zadev v obliki zakona, če se želi ohraniti za sedaj še pozitiven trend.

Iz teh razlogov je bila na URSM ustanovljena delovna skupina za pripravo izhodišč zakonodaje na področju mladine v Republiki Sloveniji, ki pripravlja predlog novega zakona o mladini s področja participacije, socializacije in integracije mladih v družbenem življenju, za spodbujanje aktivnejše vloge mladih v družbi ter za skladnejši razvoj izvajanja mladinskega dela in mladinske politike (Dirnbek, 2004). Zakon naj bi bil sprejet v tem mandatu (2004 – 2008), morda še v letu 2006, njegovo sprejetje pa je izredno pomembno, saj bo to prvi zakon, ki bo celovito zajel področje mladine pri nas. Po mnenju pripravljavcev predloga, bi le ta moral tudi določiti organe ter druge nosilce, ki so pristojni in odgovorni za mladinsko politiko in mladinsko delo ter mehanizme za njegovo uresničevanje. Enostavneje rečeno, zakon naj bi določil tudi to, kdo je odgovoren za financiranje na področju mladinskega dela in mladinske politike .

Pri pripravi in pred sprejemom vsakega zakona je smotrno preveriti, kako je določeno področje, ki ga želimo zakonsko urediti ali preurediti, urejeno v nekaterih drugih državah.

5.1. MLADINSKA ZAKONODAJA – PREGLED PO NEKATERIH EVROPSKIH DRŽAVAH

5.2.1. ESTONIJA

Organizacijo mladinskega dela ureja zakon o mladinskem delu (Youth Work Act 1999). Zakon ureja:

- naloge ministrstva za šolstvo in lokalnih skupnosti pri zagotavljanju mladinskega dela;
- mladinske organizacije in register mladinskih organizacij;
- Mladinske kampe, njihov status ter register mladinskih kampov in njihov nadzor;
- Financiranje iz državnega proračuna (lokalna raven v tem delu ni zajeta).

Definicija mladinskega dela

Mladinsko delo zagotavlja pogoje mladim za izvajanje aktivnosti, ki pospešujejo njihov razvoj in jim omogoča prostovoljno ukvarjanje z aktivnostmi zunaj družine, formalnega izobraževanja ali zaposlitve.

Mladinsko delo obsega socialno in kulturno izobraževanje ter izobraževanje o zdravju, ki pospešuje umski in fizični razvoj mladih.

Isti zakon pa kasneje definira tudi **dolžnosti na lokalni ravni**:

- Lokalna skupnost je dolžna organizirati in spodbujati mladinsko delo znotraj svojega administrativnega območja.
- Lokalna skupnost prioritete mladinskega dela opredeli v razvojnem planu in določi višino sredstev, ki jih implementira v svoj proračun.
- Ustvarja pogoje za sodelovanje nevladnega sektorja pri planiranju in organizaciji mladinskega dela.
- Izvaja nadzor nad porabo sredstev, ki se črpajo oz. dodeljujejo iz proračuna lokalne skupnosti (URSM in MSS, Gradivo za regijski posvet: 28, 29).

5.2.2. FINSKA

Organizacijo mladinskega dela ureja zakon o mladinskem delu (Youth Work Act 235/1995). Zakon, ki je zelo kratek (15 členov), v začetku vsebuje definicijo mladinskega dela in mladinskih aktivnosti, v nadaljevanju ureja odgovornost vlade oz. šolskega ministrstva ter lokalnih oblasti za zagotavljanje mladinskega dela, določa načine financiranja nacionalnih mladinskih organizacij in alokacijo državnih sredstev na lokalne skupnosti. Zakon posebej določa tudi način financiranja nacionalnih mladinskih centrov in določa pogoje za podelitev statusa nacionalnega mladinskega centra.

Definicija mladinskega dela:

Youth Work Act mladinsko delo navaja kot ukrepe oz. sredstva za izboljšanje življenjskih pogojev mladih ter ustvarjanje pogojev za mladinske državljanske aktivnosti.

Dolžnosti regionalne ravni

Šolsko ministrstvo in regionalne skupnosti oblikujejo triletno izvedbene plane, ki jih revidirajo letno. Plan določa način alokacije državnih sredstev namenjenih organizaciji mladinskega dela, način ocenjevanja mladinskega dela, določa izobraževanja s področja mladinskega dela itd.

Dolžnosti lokalne ravni

Skladno z zakonom o mladinskem delu lokalne skupnosti same oblikujejo modele in metode za zagotavljanje mladinskega dela. Veliko večino sredstev za organizacijo in podporo mladinskega dela zagotovijo lokalne skupnosti same, majhen delež predstavljajo alocirana državna sredstva lokalnim skupnostim (URSM in MSS, Gradivo za regijski posvet: 29).

5.2.3. IRSKA

Za razliko od Finske ima Irska precej obsežen Zakon o mladinskem delu (Youth Work Act 2001), ki ureja organizacijo mladinskega dela. Poleg splošnih zadev in definicije mladinskega dela je potrebno poudariti, da ureja predvsem:

- pristojnosti šolskega ministrstva in raznih komisij in svetov;
- pripravo razvojnega plana mladinskega dela in drugih programov mladinskega dela;
- mladinske organizacije in njihov nadzor;

- financiranje mladinskega dela in mladinskih organizacij na državni ravni.

Definicija mladinskega dela

Mladinsko delo je v zakonu definirano kot programirana oblika izobraževanja, ki je namenjena vzpodbujanju in pospeševanju osebnostnega in socialnega razvoja mladih skozi prostovoljno participacijo, ta pa je :

- komplementarna njihovemu formalnemu, akademskemu in poklicnemu izobraževanju in šolanju; in
- omogočena prvenstveno s strani prostovoljnih mladinskih organizacij.

Dolžnosti lokalne ravni

Zakon lokalnim skupnostim nalaga, da same oblikujejo modele in metode za zagotavljanje mladinskega dela, hkrati pa so same dolžne zagotoviti sredstva za organizacijo in izvajanje mladinskega dela (URSM in MSS, Gradivo za regijski posvet: 30).

5.2.4. BELGIJA

V Belgiji mladinsko delo prav tako ureja poseben zakon o mladinskem delu t.i. Flemish Parliament Act on the support and stimulation of the municipal, intermunicipal and provincial youth and youth work policy iz leta 2003.

Definicija mladinskega dela

Mladinsko delo predstavlja skupinsko orientirano socialno kulturno delo, ki temelji na neprofitnih ciljih skozi prostovoljno participacijo mladih, ki se izvaja v pristoječnem okolju, z izobraževalnim nadzorom v okviru prostovoljnih mladinskih organizacij ali lokalnih in provincialnih skupnosti.

Dolžnosti lokalne ravni

V zakonu so izpostavljene dokaj natančno. Zakon namreč natančno definira naloge in obveznosti lokalnih skupnosti, ki na podlagi določenih vladnih usmeritev same oblikujejo politiko mladinskega dela, država pa v svojem proračunu letno zagotavlja sredstva za izvajanje te politike. Lokalni skupnosti je naloženo, da izdela triletni plan, ki ga mora potrditi lokalni svet, pri pripravi plana pa morajo obvezno sodelovati predstavniki iniciativ mladinskega dela, predstavniki mladih (od 13 do 25 leta) ter strokovnjaki z mladinskega

področja. Pripravljen plan, potrjen lokalni proračun in plan aktivnosti mora lokalna skupnost do določenega roka predložiti vladi, da ta lokalnim skupnostim preusmeri sredstva. V primeru, da lokalna skupnost zamudi ta rok, se sredstva za programe in iniciative zagotavljajo direktno iz državnega proračuna vendar največ do 80% sredstev, ki bi jim pripadala, če bi jih financirali preko lokalne skupnosti.

V Belgiji obstaja tudi regionalna raven lokalne samouprave, za katero veljajo enaka pravila kot v primeru lokalne ravni, razlika je le v tem, da morajo regije izdelati šestletni plan namesto triletnega (URSM in MSS, Gradivo za regijski posvet: 30).

5.2.5. AVSTRIJA

Tudi pri severnih sosedih je mladinska politika zakonsko urejena, in sicer s t.i Bundes–Jugendfördeungsgesetz iz leta 2000. Poleg splošnih zadev in definicije mladinskega dela zakon ureja še naslednja področja:

- pogoje za pridobitev sredstev za izvajanje mladinskega dela;
- mladinske organizacije, mladinske iniciative in njihovo financiranje;
- oblike denarne pomoči;
- sodelovanje in izmenjava informaciji med različnimi nivoji.

Definicija mladinskega dela

Avstrijski zakon razlaga mladinsko delo kot obseg vseh primernih ukrepov oz. sredstev za šolanje in izobraževanje mladih, ki dopolnjuje družinsko vzgojo mladih ali socialno izobraževanje v drugih sferah privatnega življenja ter se izvaja zunaj formalnega izobraževalnega sistema ali sistema javnih socialnih služb.

Dolžnosti lokalne ravni

Lokalne skupnosti same oblikujejo modele in metode za zagotavljanje mladinskega dela ter same zagotovijo sredstva za organizacijo in izvajanje mladinskega dela (URSM in MSS, Gradivo za regijski posvet: 32).

5.2.6. VELIKA BRITANIJA

Pregled zakonodaje po nekaterih evropskih državah zaključujem s primerom Velike Britanije iz posebnega razloga: ta država področja mladinskega dela namreč nima definiranega v

posebnem zakonu, temveč je tematika urejena v več predpisih, predvsem v aktih, ki urejajo formalno izobraževanje (npr. t.i. ex. Education Act in Further and Higher Education Act).

Definicija mladinskega dela

Kljub temu, da ne obstaja posebni zakon, je v zgoraj navedenih aktih precej obsežno razloženo mladinsko delo. Povzetek definicije pravi, da mladinsko delo podpira mlade v njihovem prehodu iz otroštva v odgovorno starejšo dobo, podpira njihovo družbeno oz. socialno napredovanje in individualno zaposlitev ter jim pomaga popolno se vpeti v družbo. Primarno se ukvarja z individualnim in družbenim napredkom posameznika in se kritično odziva na splošno mišljenje o enakih možnostih ter enakovrednem partnerstvu mladih pri učenju in odločanju.

Velika Britanija v okviru mladinskega dela ponuja izobraževalne programe in projekte, ki predstavljajo neko dopolnilo in podpirajo učenje v šoli ter ponujajo konstruktivno in izobraževalno koriščenje prostega časa. Z dajanjem informacij in nasvetov ter podporo pomaga mladim, da razvijajo svoje potenciale in talente in jih v življenju tudi ustrezno izkoristijo.

Struktura na terenu

Na državnem nivoju, v okviru vladnega Oddelka za državljane, mladino in družino, ureja politična in finančna vprašanja t.i. Youth Service Policy team, ki je neke vrste nacionalna agencija ali urad za mlade, deluje pa še poseben oddelek za mednarodno sodelovanje in prostovoljstvo. Na regionalnem nivoju, pa se z mladinskim delom ukvarjajo t.i. Regional Youth Service Units, na lokalnem pa mladinski sveti (URSM in MSS, Gradivo za regijski posvet: 31).

Na osnovi izbranih primerov lahko zaključim, da je definicija mladinskega dela dokaj enotna oz. se le to sorodno pojmuje v celi Evropi, razlike so predvsem v izboru besed, medtem ko je zakonska ureditev dokaj različna kar se tiče odgovornosti in nosilcev za njegovo izvajanje, zlasti na lokalni ravni, kar je zanimivo in relevantno v povezavi s to diplomsko nalogo. Tako je v primeru Avstrije in Irske odgovornost za oblikovanje in zagotavljanje sredstev povsem na plečih lokalnih skupnosti, v primeru Finske npr. sredstva v večini zagotavlja lokalna skupnost ob majhnem deležu sredstev iz naslova države, primer Belgije pa kaže, da se sredstva, če

lokalne skupnosti upoštevajo določena navodila vlade in predpisane roke, zagotovijo iz državnega proračuna.

Po drugi strani pa primer Velike Britanije kaže, da nekatere države področje mladinske politike urejajo v sklopu drugih zakonov, kar pa ne pomeni, da zaradi tega le to ni dovolj ustrezno urejeno. Bi pa lahko britansko ureditev, predvsem kar se tiče strukture na državnem nivoju, primerjali z obstoječo slovensko, saj delovanje t.i. Youth Service Policy teama, temelji na podobnih organizacijskih osnovah kot naš Urad za mladino, hkrati pa tudi opravlja podobne naloge.

6. SISTEMSKO UREJANJE ZAKONODAJE NA PODROČJU MLADINSKE PROBLEMATIKE V SLOVENIJI

V tem poglavju bom predstavil in preučil okvirne točke, ki naj bi jih vseboval bodoči zakon na področju mladine in ki ga pripravlja strokovna skupina URSM, pri čemer se bom posebej osredotočil na tiste dele, ki bi naj določali kdo je (finančno) odgovoren za nastanek novih in delovanje obstoječih, v prvi vrsti lokalnih mladinskih struktur.

6.1. DEFINICIJA MLADINSKEGA DELA IN MLADINSKE POLITIKE

Predlog strokovne skupine glede definicije mladinskega dela pravi, da s tem izrazom označujemo procese in rezultate, v katere je vključen mlad posameznik in katerih osrednji nosilci so mladi sami, ki s svojo lastno aktivnostjo in v sodelovanju z drugimi mladimi pridobi možnost za doseganje edukativnih učinkov z namenom osebne rasti in integracije mlade osebe v družbo. S tem mlad posameznik pridobi možnost za:

- neformalno učenje, ki temelji na izkustvenem učenju, in katerega namen je pridobivanje izkušenj in veščin mladega posameznika in skupin mladih za življenje v družbi ter osebno rast mladega človeka;
- oblikovanje mnenj in stališč mladih v družbi ter posredovanje teh mnenj in stališč mladih v družbi, pri čemer je pogoj za oblikovanje mnenj in stališč informiranost mladih;
- lastno družbeno integracijo v sodelovanju z drugimi mladimi ter na podlagi svojih prostovoljnih aktivnosti.

Glede definicije mladinske politike pa predlog navaja sistem ukrepov v korist (hitre in učinkovite) integracije mlade populacije v družbo, pri čemer definicija ločuje oblikovanje in izvajanje mladinske politike, ki se deli na vertikalno in horizontalno raven:

- v horizontalno raven tako spadajo ukrepi, ki so sicer sestavni del drugih (področnih) politik, vendar želi družba (država) s posebnimi ukrepi za mladino še posebej zagotoviti spodbujevalne okoliščine za lažjo integracijo mladih v družbo (stanovanjska politika, politika zaposlovanja, itd.):
- v vertikalno raven pa spadajo ukrepi, ki so prvenstveno lastni prostoru mladine in kateri so namenjeni spodbujanju vključevanja mladih v mladinsko delo, zagotavljanju

pogojev za izvajanje mladinskega dela ter izdelavo in oblikovanje osnov za določanje ciljev in ukrepov na področju mladinske politike, vključno z različnimi oblikami vključevanja mladih v oblikovanje ukrepov mladinske politike (ta raven je tista, ki je v tej raziskavi relevantna).

V okviru tega predlog navaja tudi starostno omejitev t.i. mlade osebe, ki je oseba s stalnim ali začasnimi prebivališčem na območju Republike Slovenije in je stara od 15 do 29 let (URSM, 2004).

Navedeni predlog definicije mladinskega dela in mladinske politike je v veliki meri primerljiv z ureditvami nekaterih evropskih držav, ki so bile predstavljene v prejšnjem poglavju in omenjena pojma opredeljuje zelo natančno oz. podrobno. Glede na primerjavo z nekaterimi državami, bistvenih sprememb v zvezi s tema definicijama, v besedilu končnega predloga oz. morebitnega zakona, ni pričakovati.

6. 2. JAVNI INTERES NA PODROČJU MLADINSKEGA DELA IN MLADINSKE POLITIKE

Glede javnega interesa za mladinsko delo je v predlogu navedeno, da ga mora zagotavljati (omogočati) država oziroma lokalna skupnost z ukrepi mladinske politike. Nadalje navaja: »Javni interes pa uresničujejo država in lokalne skupnosti samostojno ali preko za to ustanovljenih pravnih oseb, ki jih ustanovi vlada samostojno ali v sodelovanju z mladimi, mladinskimi organizacijami, mladinskimi asociacijami in drugimi subjekti na področju mladih.«

6. 2. 1. Državno in lokalno uresničevanje javnega interesa

Strokovna skupina navaja, da država uresničuje javni interes na področju mladinskega dela in mladinske politike tako, da:

- »spodbuja in zagotavlja pogoje za opravljanje in razvoj mladinskega dela in mladinske politike;
- vodi stimulatívno davčno politiko;
- zagotavlja enotnost delovanja javnih služb (enotnost na področju ukrepanja državnih institucij);

- podpira lokalne skupnosti, ki so ustanoviteljice občinskih javnih mladinskih centrov širšega pomena;
- zagotavlja sredstva za realizacijo nacionalnega programa;
- zagotavlja sredstva za programe in projekte;
- podeljuje status nacionalne mladinske organizacije.« (vir)

Podobno kot to velja za državo, naj bi tudi lokalna skupnost v svojem okviru skrbela za uresničevanje javnega interesa na tem področju, in sicer tako da:

- »zagotavlja sredstva za realizacijo dela nacionalnega programa, ki se nanaša na lokalne skupnosti;
- zagotavlja sredstva za izvedbo lokalnega programa za mladinsko delo in ukrepe mladinske politike;
- spodbuja in zagotavlja pogoje za opravljanje in razvoj mladinskega dela in ukrepov mladinske politike;
- financira in sofinancira mladinske projekte, ki so pomembni za lokalno skupnost in
- podeljuje status lokalne mladinske organizacije.« (vir)

Čeprav je že v zgornjih definicijah navedeno, da so država in lokalne skupnosti, vsak v svojih okvirih, odgovorni za zagotavljanje sredstev pri realizaciji mladinskih programov in projektov, pa snovalci predloga v posebnem odstavku navajajo: »Sredstva za uresničevanje javnega interesa na ravni države in lokalnih skupnosti se zagotavljajo iz državnega proračuna in proračuna lokalnih skupnosti (javna sredstva).« Ta sredstva naj bi se zagotavljala na podlagi:

- »letnih izvedbenih načrtov nosilcev javnega interesa;
- javnih razpisov in javnih pozivov za financiranje javnih mladinskih programov in projektov;
- aktov o ustanovitvi javnih zavodov, zavodov z udeležbo države (z javnim interesom) skladov in javnih agencij;
- njihovih strateških načrtov in letnih programov dela.«

6. 2. 2. Nacionalni in lokalni program za mladinsko politiko

Bodoči zakon bi moral po mnenju strokovne skupine vsebovati tudi definicijo t.i. nacionalnega programa za mladinsko politiko, kot posebnega strateškega dokumenta

razvojnega načrtovanja mladinskega dela in drugih ukrepov izvajanja mladinske politike (neke vrste dolgoročne oz. večletne strategije), s katerim bi se predvidele usmeritve na področju investicij ter pravne, finančne in organizacijske usmeritve, ki so potrebne za njegovo uresničitev na državni in lokalnih ravneh. Predlog nacionalnega programa za mladinsko delo in mladinsko politiko bi pripravilo ministrstvo, pristojno za mladino, v sodelovanju z ministrstvi, katerih naloge segajo tudi na področje mladinskega dela in nacionalnim svetom za mladino, katerega nastanek, kot neodvisnega posvetovalnega telesa, bi določil ta zakon in bi spremljal pripravo ter izvajanje ukrepov na področju mladinske politike ter v zvezi s tem dajal pobude in predloge, katere bi obravnavali vlada, ministrstva, pristojno delovno telo državnega zbora in se do njih v določenem roku opredelili.

Nacionalni program za mladinsko politiko bi sprejemal Državni zbor Republike Slovenije na predlog Vlade, ki bi za njegovo izvrševanje bila odgovorna, medtem ko bi za izvajanje skrbela ministrstva v okviru svojih pristojnosti.

Določbe zakona v zvezi z nacionalnim programom za mladinsko politiko bi se lahko smiselno uporabljale za lokalni program, če lokalna skupnost ne določi drugačne vsebine in postopka (URSM, 2004).

6. 3. SODELOVANJE MLADIH

Predlog navaja, da naj bi bili mladi udeleženi v postopkih oblikovanja in sprejemanja mladinske politike ne samo preko mladinskih organizacij kot je to praksa že sedaj, ampak tudi preko mladinskih asociacij ter drugih oblik, ki bi jih določal zakon in drugi podzakonski akti. Poleg že obstoječega Mladinskega sveta Slovenije in mladinskih svetov lokalnih skupnosti naj bi zakon uvedel že omenjeni svet za mladino, mešano komisijo in strokovne komisije ministra ter mešano komisijo župana.

6. 3. 1. Svet za mladino

Kot sem že navedel naj bi svet za mladino v osnovi spremljal pripravo ter izvajanje ukrepov na področju mladinske politike ter v zvezi s tem dajal pobude in predloge in v zvezi s tem opravljal še nekatere druge funkcije, npr. spremljal in ocenjeval vpliv mladinskega dela in mladinske politike na družbene spremembe, podajal mnenje k nacionalnemu programu za

mladinsko politiko in letnim poročilom o njegovem izvajanju, obravnaval predloge zakonov in drugih predpisov s področja mladinske politike in mladinskega dela, usklajeval mnenja o učinkovitosti ukrepov, mehanizmov in instrumentov mladinske politike ipd., bil pa naj bi tudi neke vrste posrednik med mladimi in državo.

Svet bi imel določeno število članov (npr. 7) in predsednika. Variant, kako jih določiti oz kdo jih imenuje je delovna skupina navedla več:

- vse člane in predsednika bi imenovala vlada;
- Mladinski svet Slovenije bi imel pravico predlagati določeno število članov, (npr. 2), ostale imenuje vlada in
- glede na to, da naj bi svet za mladino posredoval med mladimi in državo, bi lahko bila njegova sestava takšna, da v njem ne bi bilo niti predstavnikov politike (vlade) niti predstavnikov nacionalnih mladinskih organizacij. Na ta način bi bil povsem nevtralen.

6. 3. 2. Mešana komisija ministra

Ta komisija naj bi delovala kot posvetovalno telo ministra pristojnega za mladino in bi opravljala naslednje naloge:

- spremljala pogoje za izvajanje mladinskega dela in ukrepe mladinske politike;
- skrbela za reden pretok informacij med ministrstvom pristojnim za mladino in Mladinskim svetom Slovenije glede zadev, ki se nanašajo na področje mladinske politike;
- razpravljala o aktualnih vprašanjih mladinske politike;
- oblikovala mnenja in predloge pri načrtovanju vsebin mladinske politike;
- podajala mnenja in pobude za različne aktivnosti, ki se na področjih, ki zadevajo mlade, izvajajo iz pristojnosti Mladinskega sveta Slovenije, ministrstva pristojnega za mladino ali iz pristojnosti drugih ministrskih resorjev;

Mešana komisija bi bila sestavljena iz 6 ali 8 članov, od katerih bi Mladinski svet Slovenije in minister pristojen za mladino predlagala vsak po polovico članov, njih in predsednika pa bi imenoval pristojni minister za mandatno dobo dveh let. Mešana komisija bi o svojem delu poročala pristojnemu ministru vsaj enkrat letno, obvezno pred prvo obravnavo proračuna za prihodnje obdobje. Administrativno in tehnično podporo ter sredstva za delovanje komisije bi

zagotavljalo ministrstvo pristojno za mladino, delo mešane komisije pa bi potekalo na podlagi pravilnika, ki ga sprejme na svoji prvi seji in s katerim določi način in organizacijo dela.

6. 3. 3. Mešana komisija župana

Podobno kot na ravni države tudi za lokalno raven predlog predvideva oblikovanje mešane komisije župana, kot posvetovalnega telesa župana. Tudi njene naloge bi bile podobne kot pri ministri komisiji oz. prilagojene lokalnemu nivoju in potrebam, npr.:

- spremlja pogoje za izvajanje mladinskega dela in ukrepe mladinske politike v lokalni skupnosti;
- skrb za redni pretok informacij med lokalno skupnostjo in mladinskim svetom lokalne skupnosti;
- sodelovanje pri pripravi in spremljanje izvajanja lokalnega mladinskega programa;
- podajanje mnenja in predlogov na predlog proračuna lokalne skupnosti;
- razpravljanje o vprašanjih in pobudah mladih ter omogočanje mladim, da sodelujejo v lokalni skupnosti s svojimi vprašanji in pobudami tudi na področjih, ki se tičejo drugih politik lokalne skupnosti;
- oblikovanje mnenj in predlogov pri načrtovanju vsebin, aktivnosti in proračunskih postavk, ki neposredno vplivajo na življenje in delo mladih v lokalni skupnosti, in jih posreduje Županu,
- obravnavanje in oblikovanje ocen mladinskih aktivnosti v minulem obdobju v lokalni skupnosti;
- spremljanje delovanja mladinskih organizacij v lokalni skupnosti in sodelovanje z drugimi mladinskimi sveti lokalnih skupnosti in Mladinskim svetom Slovenije.

Število članov mešane komisije župana je odvisno od števila prebivalcev posamezne občine, pri tem da ima komisija najmanj 4 in največ 12 članov od katerih predlaga polovico mladinski svet lokalne skupnosti in polovico župan, člane in predsednika imenuje župan, tudi mandat te komisije traja 2 leti. Tudi mešana komisija župana bi o svojem delu poročala najvišjemu organu na lokalni ravni, torej občinskemu svetu vsaj enkrat na leto, ravno tako pred prvo obravnavo proračuna za prihodnje leto. Župan oz. občinska uprava bi bila zadolžena za zagotavljanje administrativne, tehnične podpore in sredstev za delovanje komisije (URSM, 2004).

6. 4. MLADINSKE ORGANIZACIJE

Zakon za področje mladine naj bi posebej urejal tudi status t.i. nacionalnih in lokalnih mladinskih organizacij tiste pravne osebe, ki so po sedanji zakonodaji registrirane po Zakonu o društvih ali Zakonu o političnih strankah v primeru nacionalnih mladinskih organizacij oz. notranje organizacijske enote mladinskih organizacij v političnih strankah ter notranje organizacijske enote in lokalni skavtski stegi v primeru lokalnih mladinskih organizacij.

6. 4. 1. Status nacionalne mladinske organizacije

Poleg zgoraj navedenih, bi morale pravne osebe, ki bi želele pridobiti status nacionalne mladinske organizacije, izpolnjevati še nekatere pogoje:

- imajo izključno individualno članstvo in minimalno število članov (to število se določi naknadno) , kateri plačujejo letno članarino;
- imajo najmanj 80% članstva in 80% članov vodstva med 15 in 29 leti;
- so sestavljene iz lokalnih (občinskih) teritorialnih enot, ki so organizirane v npr. vsaj 1/3 upravnih enot v Republiki Sloveniji (možne so tudi druge variante, npr. v vsaj 1/2);
- imajo najvišji organ sestavljen iz predstavnikov (delegatov) lokalnih (občinskih) teritorialnih enot v skladu s statutom, člani najvišjih organov po statutu pa so neposredno izvoljeni s strani članstva;
- imajo nacionalni sedež, ki je določen v statutu;
- se v svojih izhodiščih, namenih in ciljih ali ciljnih populacijah delovanja bistveno razlikujejo od že priznanih nacionalnih mladinskih organizacij.

Po mnenju predlagateljev bi vse dodatne pogoje, kriterije, postopke za pridobitev ali odvzem in preverjanje statusa nacionalne mladinske organizacije ter vodenje evidence (registra) nacionalnih mladinskih organizacij, določil s podzakonskim aktom minister pristojen za mladino v 6 mesecih od uveljavitve zakona.

6. 4. 2. Status lokalne (občinske) mladinske organizacije

Podobno kot pri pridobitvi statusa nacionalne mladinske organizacije, tudi za pridobitev statusa lokalne obstajajo določeni pogoji. Takšne pravne osebe morajo:

- imeti izključno individualno članstvo od katerega je najmanj 80% članstva in 80% članov vodstva staro med 15 in 29 leti;
- zagotavljati odločanje vsem članom;
- imeti sedež v lokalni skupnosti v kateri kandidirajo za status;
- biti ustanovljeni in delovati najmanj eno leto;
- minimalno članstvo, ki je odvisno od števila prebivalcev občine (npr. do 5000 prebivalcev – minimalno 6 članov na mladinsko organizacijo, med 5001 in 15000 prebivalcev – minimalno 8 članov na organizacijo, od 15001 do 25000 minimalno 10 članov na organizacijo...).

Morebitne dodatne pogoje, kriterije, postopke za pridobitev ali odvzem in preverjanje statusa lokalne mladinske organizacije ter vodenje evidence (registra) lokalnih mladinskih organizacij, pa bi s svojim aktom določil občinski ali mestni svet v 12. mesecih od uveljavitve zakona.

6. 4. 3. Sredstva za podporo delovanju nacionalnih in lokalnih mladinskih organizacij

V zvezi s sredstvi za podporo delovanja nacionalnih in lokalnih mladinskih organizacij se predlog nagiba k upravičenosti do letne finančne podpore (letnega administrativnega prispevka) za svoje delo, ki bi se zagotavljal v proračunu Republike Slovenije in proračunih lokalnih skupnosti v skladu z bodočim zakonom.

Tako bi bila višina letne podpore pri nacionalnih mladinskih organizacijah odvisna od obsega članstva v starosti od 15. do 29. leta, na dan 31. 12. preteklega leta in števila lokalnih (občinskih) mladinskih organizacij na isti dan preteklega leta. Ostali pogoji in kriteriji pa bi se določili s podzakonskim aktom, ki bi ga sprejel minister pristojen za mladino in v katerem bi podrobneje določil druge pogoje in kriterije za pridobitev pravice do letnega administrativnega prispevka za delo nacionalne mladinske organizacije, način ugotavljanja teh pravic ter izračun višine letne finančne podpore delu nacionalnih mladinskih organizacij. Pri tem je zelo pomembno poudariti, da (po tem predlogu), višina letnih sredstev za finančno podporo delu posamezni nacionalni mladinski organizacij ne more biti višja od dvakratne vsote zbranih članarin v preteklem letu v posamezni nacionalni mladinski organizaciji.

Podobno bi tudi posamezna občina, s svojim aktom, določila višino letne finančne podpore lokalnim mladinskim organizacijam v roku 12 mesecev od uveljavitve samega zakona. Dodelitev te finančne podpore pa ne bi vplivala na možnost pridobitve drugih podpor iz proračunov Republike Slovenije ali lokalnih skupnosti (URSM, 2004).

6. 5. KOMENTAR PREDLOGA ZAKONA

V primeru, da bi bil predstavljeni predlog glede zagotavljanja javnega interesa na področju mladinskega dela in mladinske politike v celoti sprejet kot zakon, bi po eni strani zelo jasno opredelil odgovornost države in lokalnih skupnosti v teh zadevah, vendar pa si je potrebno zastaviti vprašanje, kaj in koliko bi po drugi strani ta opredelitev odgovornosti, predvsem v finančnem pogledu, dejansko spremenila trenutno stanje, tako na državni kot na lokalni ravni? Glede finančnih sredstev bi po mojem mnenju predlog, kljub njegovemu morebitnemu uzakonjenju, dopuščal možnost, da si država ali bolje rečeno posamezna vlada in lokalne skupnosti lahko dokaj po svoje razlagajo koliko finančnih sredstev iz proračuna je dovolj za področje mladinske politike, tako kot je bilo to tudi do sedaj. Določba, ki opredeljuje kako se uresničuje javni interes na področju mladinske politike in kdo zagotavlja sredstva med drugim navaja, da npr. lokalna skupnost zagotavlja sredstva za izvedbo lokalnega programa na področju mladinske politike in mladinskega dela ter financira in sofinancira mladinske projekte, ki so pomembni za lokalno skupnost. Kateri projekti so pomembni, pa določa lokalna skupnost oz. vodilni v njej sami, prav tako pa sami sprejemajo lokalni mladinski program in na ta način, v mejah sprejemljivega tistim, ki odločajo, načrtujejo koliko sredstev bo namenila temu področju.

Poglavje, ki opredeljuje status in sredstva za podporo delovanju nacionalnih in lokalnih mladinskih organizacij, pa je v predlogu edino področje, ki v osnovi natančno definira od česa je odvisna njihova finančna podpora s strani ustanovitelja. Vendar pa že v naslednjem odstavku postavlja omejitev najvišje možne finančne podpore delu posamezne organizacije, nadalje pa navaja, da lahko pristojni minister sprejme še podzakonski akt in na ta način postavi dodatne pogoje in kriterije pri uveljavljanju pravic do podpore iz tega naslova.

Uzakonitev tega predloga pa bi, po mojem mnenju, prinesla precejšen napredek v smislu večje pozornosti in kontinuiranega ukvarjanja države in lokalnih skupnosti s področjem mladinske politike in mladinskega dela. V zvezi s tem vidim v poglavju o sodelovanju oz. participaciji mladih pomemben »instrument vplivanja«, saj bi v mešano komisijo ministra in

župana polovico članov imenovali tudi mladinski sveti, torej bi v teh komisijah aktivno sodelovala tudi zainteresirana javnost, čeprav gre pri predlogih svetov in komisij predvsem za posvetovalna telesa. Njihove pobude in predlogi tako sicer ne bi pravno zavezovali ministra ali župana, bi pa mnenje teh komisij predstavljalo »moralno breme« za odgovorne, popolno neupoštevanje njihovih sklepov pa povzročilo nezadovoljstvo dela volivcev in bi hkrati lahko pomenilo izgubo njihove podpore na naslednjih volitvah. Zaradi tega bi v zvezi s članstvom v predlaganem t.i. Svetu za mladino ravno tako bilo smiselno razmisliti o varianti, ki bi vključevala enakovredno zastopanost predstavnikov države in mladih, poleg tega pa bi k večji kvaliteti predlogov in pobud, ki bi jih Svet za mladino predlagal, prispevalo članstvo določenega števila neodvisnih strokovnjakov za področje mladine.

7. PRIMERJAVA FINANCIRANJA MLADINSKIH CENTROV CELJE IN LAŠKO TER MLADINSKEGA SVETA ROGAŠKA SLATINA (Študija primera)

V četrtem poglavju sem podrobneje predstavil kakšen je pomen URSM pri financiranju projektov organizirane mladine oz. mladinskih struktur na lokalnem področju in prišel do ugotovitve, da je sicer njihov stalen in zanesljiv partner, vendar pa se velika večina sredstev za »pokrivanje« finančnega bremena zagotavlja iz drugih naslovov, predvsem iz občinskih proračunov. Na tej študiji primera bom tako podrobneje predstavil kako poteka financiranje mladinskih struktur, ki so temeljni nosilci organiziranih mladinskih dejavnosti v treh izbranih občinah, in sicer Mestni občini Celje ter občinah Laško in Rogaška Slatina in na konkretnih primerih ugotovil (predvsem) koliko sredstev občine namenjajo mladinskim projektom in kolikšen delež proračuna predstavljajo.

Omenjene primere sem izbral namenoma, in sicer gre za mladinske strukture v eni mestni občini, ki je posledično tudi precej večja in so tudi realne potrebe po finančni podpori realno večje od potreb v ostalih dveh, ki sta podeželski in sta med seboj primerljivi po skupnem številu prebivalstva, še bolj pa po deležu prebivalcev starih med 15 in 29 let - Občina Laško ima po popisu iz leta 2002, 2.941 prebivalcev starih med 15 in 29 let, Občina Rogaška Slatina pa 2.447 oz. 494 manj - MO Celje jih ima 9.997 (www.stat.si/popis2002).

7.1. PRIHODKI MC CELJE, ŠMOCL LAŠKO IN MS ROGAŠKA SLATINA ZA LETO 2004 (v tabelah 7. 1, 7. 2 in 7. 3 ter v SIT)

Viri prihodkov:	MC Celje
Urad za mladino	2.650.000
Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve	1.000.000
Druga ministrstva	2.350.000
Občinski proračun	14.000.000
Sponzorstvo	1.000.000
Lastni prihodki	2.500.000
Študentska organizacija Slovenije	2.000.000
SKUPAJ	25.500.000

Viri prihodkov:	ŠMOCL Laško
Urad za mladino	1.552.000
Občinski proračun	6.520.000
Program Mladina	3.508.000
Sponzorska sredstva	241.000
Javni sklad za kulturne dejavnosti	150.000
Donatorji	98.000
Lastni prihodki	2.013.000
SKUPAJ	14.082.000

Viri prihodkov:	MS Rogaška Slatina
Urad za mladino	400.000
Občinski proračun	532.000
Sponzorstvo	160.000
Donacije	100.000
Zavod za zaposlovanje	120.000
SKUPAJ	1.312.175

(MC Celje, ŠMOCL Laško, MS Rogaška Slatina (2004): viri prihodkov za 2004)

Iz tabel je razvidno, da so občinski proračuni najpomembnejši vir dohodkov lokalnih mladinskih struktur. Kljub temu dejstvu pa le v primeru MC Celje sredstva iz občinskega proračuna predstavljajo več kot polovico njegovih dohodkov (skoraj 55%), medtem ko je pri ostalih dveh ta delež le malo nad 40 oz 46%. Razlog je v tem, da so vsi trije poleg teh in sredstev iz URSM očitno sposobni pridobiti precejšen delež iz nekaterih drugih naslovov (sponzorjev, donatorjev ipd.), celjski in laški mladinski center pa ustvarita tudi precej lastnih prihodkov (npr. od pobiranja vstopnin ob prirejanju koncertov...).

Zgornji podatki pa še prikazujejo, da so prihodki posameznih mladinskih struktur zelo različni. Pričakovano ima MC Celje najvišje prihodke, zanimivo pa je, da obstaja zelo velika

razlika med ostalima dvema, ki delujeta v približno enako velikih občinah. Razloga za takšno razliko sta lahko predvsem dva:

- krivo je lahko premajhno zanimanje mladih za tovrstno aktivnost v Rogaški Slatini in posledično toliko manj pester ter ambiciozen program, ki ne terja višjih stroškov;
- ali pa je vzrok v premajhni podpori in posluhu s strani lokalne skupnosti, kar v prevodu pomeni, da le ta namenja toliko manj sredstev področju mladinske politike, v primerjavi z Občino Laško.

Iz podatkov, ki so mi na voljo, nikakor ne morem natančno ugotoviti kje je razlog za omenjeno razliko oz. katera trditev je bližje resnici, lahko pa poleg dejstva, da je skupni delež sredstev iz občinskega proračuna pri prihodkih izbranih primerov najnižji pri MSORS, še ugotovim, da je delež sofinanciranja URSM v obravnavanem letu pri obeh MC nekaj nad 10%, medtem ko je njihov delež pri MSORS dobrih 30% in na osnovi tega sklepam, da (ne)aktivnost mladih v Rogaški Slatini ni pglavitni razlog za nižje prihodke, če je URSM ob prijavi na razpis ugotovil, da je smotrno v tolikšni meri sofinancirati njihov program. Istega leta je Urad ŠMOCL-u Laško namenil le približno štirikrat več sredstev, njegovi skupni prihodki pa so bili skoraj enajstkrat višji od prihodkov MSORS.

Čeprav z različnimi deleži, so na izbranih primerih občinski proračuni torej najpomembnejši vir dohodkov, vendar pa je, glede na zgoraj predstavljene razlike, na ta način nemogoče ugotavljati kakšen pomen mladinski politiki dajejo izbrane občine. Za približen odgovor na ta pomislek je potrebno preveriti, kolikšen del proračuna predstavljajo zneski, ki so jih občine nakazale posameznim mladinskim strukturam.

Tabela 7. 4: Finančna sredstva iz občinskega proračuna namenjena lokalnim mladinskim strukturam in njihov delež glede na celoten proračun v izbranih občinah leta 2004

	Proračun (v SIT)	Sredstva LMS (v SIT)	Delež v %
Celje	7.961.135.000	14.000.000	0,18
Laško	1.836.807.000	6.520.000	0,35
Rogaška Slatina	1.257.563.000	532.000	0,04

Deleži, ki so prikazani v tabeli 7 dokazujejo, da področje mladinske politike in mladinskega dela ne spada v zgornjo polovico prioriternih področij, saj sredstva, ki se v ta namen odvajajo ne dosegajo niti pol odstotne točke glede na celotni proračun v nobeni občini. V izbranih primerih sicer največji delež proračuna odvaja Občina Laško, ki v odstotkih namenja skoraj dvakrat večji delež kot MO Celje in kar devetkrat večjega kot Občina Rogaška Slatina. Tako lahko sklepam, da Občina Laško posveča največjo skrb mladim v primerjavi z obema ostalima. To trditev potrjujejo tudi podatki koliko sredstev občine namenja na enega svojega občana, starega med 15 in 29 let.

Tabela 7. 5: Sredstva iz občinskega proračuna na prebivalca starega med 15 in 29 let v Mestni Občini Celje, Občini Laško in Občini Rogaška Slatina:

	Št. občanov med 15 in 29 let	Sredstva LMS (v SIT)	Sredstva na občana (v SIT)
Celje	9.997	14.000.000	1.400
Laško	2.941	6.520.000	2.216
Rogaška Slatina	2.447	532.000	217

Znesek na prebivalca še bolj nazorno prikazuje razlike pri finančnih podporah lokalnim mladinskim strukturam in razliko med Občinama Laško in Rogaška Slatina celo poveča na dobrih desetkrat, jo pa nekoliko zmanjša med Laškim in Celjem. V vsakem primeru pa ti podatki dodatno potrjujejo ugotovitve, da občine zelo različno intenzivno podpirajo mladinske projekte oz. je različen pomen, ki ga dajejo temu področju.

7. 2. SKLEPNE UGOTOVITVE V PRI ANALIZI IZBRANIH PRIMEROV

Glede na vse ugotovitve v tem poglavju lahko z veliko zanesljivostjo trdim, da je zadostna finančna podpora lokalnim mladinskim organizacijam iz strani lokalne skupnosti nujna, če si želijo te vsako leto zastaviti in izpeljati ambiciozen in pester program, ki bo vseboval zanimive aktivnosti in pritegnil udeležence skozi vso leto. Ta podpora v veliki meri pogojuje tudi možnost pridobivanja in višino financ iz drugih naslovov, npr. iz URSM (kot sem navedel v četrtem poglavju, Urad sofinancira samo tiste programe, kjer je vsaj 50% sredstev

zagotovljenih iz drugih virov, torej več kot je pripravljena sredstev nameniti občina, višja je lahko tudi podpora iz URSM). Do določene mere je lahko vzrok za precej nižji finančni načrt, kot sem omenil zgoraj, tudi premajhno zanimanje mladih za načrtovanje, ustvarjanje in sploh preživljanje prostega časa v okviru mladinskih struktur, vendar pa bi morala biti lokalna skupnost tista, ki bi mlade v tej smeri vzpodbujala in jim zagotavljala možnosti, torej prostor in zadostno količino finančnih sredstev za kvalitetno aktivnost, končno je odgovorna za področje mladinske politike ravno tako, kot za področje športa, kulture, različnih vrst infrastrukture itd. V tem pogledu bi bilo sprejetje predstavljenega predloga mladinskega zakona koristno, saj bi že oblikovanje lokalnega mladinskega programa, ki bi ga sprejemal občinski svet za določeno obdobje let kot strateški dokument, ki bi lokalno skupnost zavezoval k njegovemu izvajanju in ustanovitev mešane komisije župana, kot posvetovalnega telesa, a hkrati »instrumenta vplivanja« (polovica članov bo iz predstavnikov mladih), prisililo odgovorne k stalnemu ukvarjanju s to problematiko, vzpodbujanju mladih za tovrstne aktivnosti in bi se na ta način do neke mere (morda) celo ustvarjali tudi pogoji za posledično večjo ali bolje rečeno zadostno višino finančnih sredstev, namenjenih lokalnim mladinskim strukturam, predvsem njihovem strateškemu razvoju in pestrim ter kvalitetnim programom, še posebej v tistih občinah, kjer teh dejavnosti sploh še ni ali pa so zgolj v povojih.

8. INTERVJU Z JERNEJEM DIRNBEKOM, DRŽAVNIM SEKRETARJEM NA URADU RS ZA MLADINO

Statistika in dejstva so vzpodbudna. Število mladinskih centrov in ostalih lokalnih mladinskih struktur je v stalnem naraščanju. Kako vi ocenjujete ta trend? Je tak kot bi si želeli?

Kot sodelavec URSM sem lahko zadovoljen z razvojem mladinskega področja, saj praktično vsakodnevno beležimo rast mladinskih struktur, podoben trend je pričakovati tudi v prihodnje. Zadovoljen sem tudi s povečanjem deleža proračunskih sredstev, ki ga Urad namenja sofinanciranju mladinskih dejavnosti (glej podatke iz Nacionalnega poročila, priloga). Več skrbi zbuja dejstvo, da smo, kar se tiče sofinanciranja mladih z nacionalnimi proračunskimi viri, dosegli točko limita. URSM namreč večjega deleža svojega proračuna, kot ga je v letu 2005, ne more nameniti za sofinanciranje mladinskih dejavnosti, sprejet proračun za leti 2006 in 2007 pa je ta proračun znižal, kar pomeni posledično manj sofinanciranja mladih.

Kako ocenjujete vlogo in pomen Urada pri vzpodbujanju dejavnosti različnih lokalnih mladinskih struktur, glede na to, da sofinanciranje iz Vašega naslova predstavlja manjši delež njihovih prihodkov?

Pomen Urada na tem področju je večstranski. Ni le financer mladinskih struktur, temveč tudi aktivno vodi mladinsko politiko na področjih participacije mladih, mladinskega informiranja in prostovoljnega dela, raziskav o mladini, neformalnega izobraževanja ter drugih oblik domačega in mednarodnega mladinskega dela. Urad pripravlja zakonske podlage za razvoj mladinskih dejavnosti ter sprejema ukrepe za uspešnejše organiziranje in delovanje mladih na nacionalnem in lokalnem nivoju. Primeri takšnih aktivnosti so, razen sofinanciranja lokalnih mladinskih organizacij, spodbujanje ustanavljanja mladinskih svetov lokalnih skupnosti, posveti s predstavniki občin, priprava mladinske zakonodaje, izvajanje informiranja mladih na lokalnem nivoju itd.

Se zaradi širjenja mreže mladinskih struktur, kar predstavlja vedno večji finančni zalogaj, vpliv Urada posledično nekoliko znižuje?

Gotovo se ta vpliv zmanjšuje, saj postaja delež nacionalnih finančnih sredstev v proračunu lokalne mladinske organizacije vedno manjši in s tem tudi odvisnost od tega javnega vira. So pa ta sredstva za organizacijo kljub vsemu pomembna, saj predstavljajo na nek način verifikacijo njenega programa s strani nacionalnih oblasti, s čemer lažje pridobijo lokalna sredstva od lokalnih virov. Glede na naraščanje števila mladinskih organizacij in stagnacijo svojega proračuna, pa bo URSM slej ko prej moral potegniti črto in sofinanciranje lokalnih organizacij v celoti prepustiti lokalnim oblastem.

Realizacija projektov je torej v največji meri odvisna od finančnega prispevka lokalnih skupnosti. Je Urad na splošno zadovoljen s posluhom občin za pomoč mladinskim projektom ter kako in koliko oz. ali sploh lahko v zvezi s tem vplivate na občine?

Nismo zadovoljni. Stanje se od občine do občine zelo močno razlikuje, ponekod mladinskim dejavnostim namenjajo izredno malo občinskega kolača ali celo nič, drugod je za mlade dobro poskrbljeno, tako v materialnem kot v smislu sodelovanja mladih pri političnih odločitvah na nivoju lokalne skupnosti. URSM žal nima moči oz. pristojnosti, da bi vplival na občine, temveč lahko le opozarja, prepričuje oz. poučuje predstavnike lokalnih skupnosti o potrebah mladih, možnostih njihovega organiziranja ter koristih, ki jih prinaša takšna politika.

Analiza, ki sem jo opravil nakazuje, da občine, ki so med seboj primerljive v skupnem številu prebivalcev in številu prebivalcev starih med 15 in 29 let, dajejo zelo različen pomen področju mladinske politike, kar se kaže v različnih višinah in deležih sredstev, ki jih v ta namen odvajajo iz proračuna. So tudi Vaše izkušnje takšne? Razlike so torej res tako velike?

So. Dovolj zgovoren je podatek, da nekatere lokalne skupnosti za mladinske dejavnosti ne namenijo niti tolarja, da v velikem številu lokalnih skupnosti ne obstaja nobena oblika dialoga med mladimi in občinskimi oblastmi, na drugi strani pa določene lokalne skupnosti mladim namenjajo veliko pozornost ter sorazmerno dosti denarja.

Zakaj po Vašem mnenju prihaja do takšnih razlik? Je lahko glavna krivda na strani mladih, ki se za takšno aktivnost v nekaterih okoljih enostavno premalo zanimajo ali pa so občine tisti faktor, ki bi morale svoje mlade vzpodbujati v (seveda tudi z zadostnimi finančnim vložki) v to smer in tovrstne aktivnosti ?

Običajno so razlogi za takšno stanje na obeh straneh. Po eni strani so vse oblastne strukture toge in potrebujejo precej časa ter signalov, da spoznajo določene potrebe in na njih ustrezno reagirajo. Na drugi strani so v mladinskem sektorju prisotne velike fluktuacije – mladi odhajajo iz svojih krajev in se začno manj zanimati za lokalna vprašanja, se prehitro naveličajo, izgubijo potrpljenje oz. pogum, če njihova naprežanja dovolj hitro ne obrodijo sadov. V primerih, ko so se mladi znali dobro organizirati in dovolj časa vztrajati, so s svojimi pobudami vsaj do neke mere tudi uspeli. Vendar žogica nikakor ni samo na njihovi strani – nikjer ne piše, da pobuda za ustanovitev mladinskega centra ne bi mogla priti s strani občine. Takšno ravnanje bi bilo več kot smotno.

Kaj bo ali bi lahko v zvezi s tem spremenilo sprejetje predloga zakona, ki ga pripravljate na URSM, v približno enaki obliki? Bi posledično s tem tudi tiste občine, ki do sedaj niso namenjale dovolj pozornosti in sredstev področju mladinske politike, spremenile odnos do teh vprašanj? Jih lahko zakon v to »prisili«?

Treba je biti realen in se zavedati da je zakon eno, njegovo izvajanje pa nekaj drugega. Zakon ne more prisiliti občin, da bi mladinskim dejavnostim odvajale določen odstotek svojega proračuna, niti jih sankcionirati, če tega ne počno. Bi pa mladinski zakon definiral javni interes za obstoj mladinskih organizacij in izvajanje mladinskega dela ter določil, v čigavi pristojnosti je omogočanje te dejavnosti, na nacionalni in na lokalni ravni. Potem ne bo več možnosti izgovarjanja, da naj si organizacije poiščejo sredstva drugje.

Zakon naj bi vseboval tudi določbo o sprejemu lokalnega mladinskega programa, ki bi ga sprejemal občinski svet lokalne skupnosti za določeno obdobje. Kakšen bi bil njegov pomen? Bi lahko lokalni mladinski program (odločilno) vplival na morebiten pospešeni razvoj mladinskih struktur? Ali po drugi strani lahko pričakujemo tudi »neambiciozne« programe?

Proces sprejemanja lokalnega mladinskega programa že sam po sebi pomeni, da so se pristojni na občini začeli ukvarjati z vprašanjem mladih. Pomeni tudi, da bo najverjetneje prišlo do sodelovanja med lokalnimi oblastnimi strukturami in nevladnimi mladinskimi predstavniki, vsaj v smislu dogovarjanja o vsebini mladinskega programa. Oblikovanje programa bo nedvomno odprlo določena vprašanja in prispevalo k temu, da se bodo pristojni zavedali določenih potreb. Kako uspešen bo ta proces in kako ambiciozno bodo v posamezni

lokalni skupnosti zastavili lokalni mladinski program, pa je vsekakor odvisno od mnogo dejavnikov.

Predlog zakona predvideva tudi ustanovitev mešanih komisij županov, kot posvetovalnih teles, člani bi bili tudi predstavniki mladih. Kakšen bo po Vašem mnenju vpliv mladih v teh komisijah, če izpostavim, da župani mnenja posvetovalnih komisij niso obvezani upoštevati oz zastopati?

Pametni župani bodo mladim prisluhili in tudi upoštevali njihova mnenja, čeprav le-ta za njih niso zavezujoča. Konec koncev so vsake štiri leta lokalne volitve, na katerih štejejo tudi glasovi mladih.

V nalogi sem postavil tudi tezo, da imajo različne občine tudi različne potrebe na področju mladinskih struktur, da imamo v Sloveniji občine, ki imajo npr. le okrog 1000 prebivalcev in bi bilo tam smiselno povezovanje več manjših občin in skupna ustanovitev mladinskih struktur regionalnega pomena. Je po Vašem mnenju to smiselno in ali oz. koliko se v tej smeri že deluje?

To bi bilo vsekakor smiselno. Namen razvoja mladinskega področja ni postavitve mladinskega centra v vsako slovensko vas, pač pa smiselno pokritje teritorija naše države z mladinskimi strukturami. Predlog novele Zakona o mladinskih svetih, ki jo je konec leta 2005 pripravil URSM, vsebuje tudi določilo, ki omogoča ustanavljanje mladinskega sveta na nivoju več lokalnih skupnosti, ravno iz razloga, ker v posameznih »premajhnih« lokalnih skupnostih ustanavljanje lastnega mladinskega sveta ne bi bilo smiselno. Enaka logika velja tudi za ostale oblike mladinskih struktur.

Predlog zakona posebej Urada in njegovih nalog ne izpostavlja. Kako bi se, če sploh, vloga Urada spremenila s sprejetjem mladinskega zakona?

S sprejetjem zakona bi se urad manj ukvarjal s sofinanciranjem in pogodbenimi razmerji do lokalnih mladinskih organizacij in bi se bolj posvečal vodenju mladinske politike na nacionalnem in regionalnem nivoju. Urad bi okrepil tudi medsektorsko dejavnost – povezovanje različnih ministrstev in politik, ki se dotikajo tudi mladih (zdravstvo, šolstvo, stanovanjska politika, zaposlovanje itd).

V kolikšnem času bi po Vašem mnenju zakon za področje mladine, v takšni ali drugačni obliki lahko bil sprejet? Se je odnos vlade do tega vprašanja kaj spremenil po njeni menjavi?

Na to vprašanje zelo težko odgovorim, saj je zadeva izven pristojnosti Urada. Urad bo predlog zakona pripravil v prvi polovici leta 2006, nato pa bo zadeva odvisna od prioritet Ministrstva za šolstvo in šport ter Vlade RS. Reakcije navedenih bodo pokazale, kako visoko se uvršča mladinska politika na lestvici prioritet naše aktualne vlade.

9. SKLEPNE UGOTOVITVE IN ZAKLJUČEK

V diplomskem delu sem, po opredelitvi osnovnih pojmov v drugem, v tretjem poglavju predstavil poslanstvo URSM, vsa njegova področja delovanja in na analizi petletnega obdobja v četrtem poglavju preveril kakšna je njegova vloga pri razvoju in delovanju lokalnih mladinskih struktur v finančnem smislu, in sicer na pregledu sofinanciranja dejavnosti mladinskih centrov v petletnem obdobju (2000 – 2004). Ta je pokazal, da so se sredstva v ta namen na URSM občutno povečevala, vendar pa je hkrati raslo tudi število mladinskih struktur, kar je posledično pomenilo tudi več uspešnih prijav na vsakoletni razpis. Kakšen je delež teh sredstev za posamezne uspele na razpisu je pokazal pregled celotne realizacije nekaj izbranih mladinskih centrov, pri čemer sem ugotovil, da v večini primerov sredstva URSM ne presegajo niti desetino njihovih letnih realizacij, hkrati pa je analiza oz. študija primera treh lokalnih mladinskih struktur v sedmem poglavju pokazala, da so občine večinski ali najpomembnejši vir njihovih finančnih sredstev. Na osnovi teh dejstev lahko potrdim svojo prvo hipotezo da je *URSM, kot pomemben dejavnik pri razvoju lokalnih mladinskih struktur, pri izpeljavi projektov na lokalni ravni omejen, saj je realizacija njihovih projektov v veliki meri odvisna od pripravljenosti lokalnih skupnosti (občin) za sodelovanje oz. njihovo podporo*. V zvezi s tem lahko na osnovi besed iz intervjuja z državnim sekretarjem na URSM samo še zaključim, da se bodo razmere v prihodnjih letih še bolj »prevesile« v to smer, saj je sprejeti državni proračun za leti 2006/07 zmanjšal sredstva URSM, kar bo njegovo omejenost pri projektih še povečalo.

V študiji primera sem ugotavljal vlogo oz. pomen občin pri delovanju njihovih mladinskih struktur. Ta analiza je poleg že omenjenega, da so občine najpomembnejša podpora svojim mladinskim strukturam, obelodanila še eno dejstvo, in sicer, da kljub temu občine namenjajo zelo različen odstotek sredstev iz proračuna za delovanje mladinskih struktur, kar je še posebej vidno v primeru dveh med seboj primerljivih občin. Da ne gre za slučajnost, sem dobil potrditev tudi preko intervjuja, kjer mi je sogovornik potrdil velike razlike pri namenjanju sredstev iz naslova lokalnih skupnosti, pri čemer je še posebej poudaril, da nekatere občine ne namenjajo niti tolarja za tovrstne dejavnosti. Vse omenjeno mi tako omogoča, da povsem zavrnem svojo drugo hipotezo, da *občine, ki so med seboj primerljive po velikosti oz. številu prebivalcev, namenjajo tudi primerljivo višino finančnih sredstev delovanju svojih mladinskih struktur*.

Zaradi premajhne finančne moči Urada in prevelikih razlik v podpori posameznih občin svojim mladinskim strukturam, URSM pripravlja predlog zakona, ki bi, v primeru njegovega sprejetja, natančneje uredil področje mladinskega dela in mladinske politike pri nas. Po lastni analizi predloga v šestem poglavju in odgovorih državnega sekretarja v okviru intervjuja lahko sklepam, da bi po eni strani zakon, v takšni obliki kot je predstavljen, dokaj jasno opredelil naloge države in občin pri skrbi za to področje, definiral bi javni interes za obstoj mladinskih organizacij in določil v čigavi pristojnosti je omogočanje njihovih aktivnosti, medtem ko zakon v nobeni obliki ne more prisiliti države in predvsem občin na odvajanje določene količine sredstev za področje mladinskega dela ne glede na njihovo mnenje, ampak bi bilo odločevalcem prepuščena presoja kateri projekti so za neko lokalno skupnost pomembni in koliko pozornosti ter predvsem finančnih sredstev se bo za to namenilo. Moje osebno mnenje je, kot sem navedel že pri samem komentarju predloga zakona, da bi določeno težo lahko imela razna posvetovalna telesa, katerih ustanovitev le ta predvideva, zaradi članstva in mnenj predstavnikov mladih v njih, pa čeprav samo v smislu moralnega bremena, ki bi pritiskalo na odgovorne. Hipoteze, ki sem jo postavil v zvezi s tem in se glasi: *»Sprejem zakonodaje s področja mladine bo prispeval k hitrejšemu razvoju mladinskih dejavnosti na lokalnem področju, saj bo natančneje definiral pristojnost in odgovornost občin za njihovo realizacijo.«* zato ne morem povsem potrditi ne zavrniti. Ali bi zakon v predstavljeni obliki pripomogel k razvoju mladinskih organizacij in njihovih dejavnosti lahko pokaže le njegova potrditev v zakonodajnem telesu ter stopnja izvajanja na terenu.

Glede na trenutno stanje na področju mladinskega dela in mladinske politike, kjer obstajajo izredno velike razlike med posameznimi občinami, kar se tiče njihove »skrbnosti« za to področje, URSM pa, kot neke vrsti centralni organ države zadolžen za to področje, ni sposoben sam skrbeti za njegov hitrejši in učinkovitejši razvoj, so določene spremembe po mojem mnenju nujno potrebne. Zakonska ureditev bi bila verjetno najodločnejši korak za določitev pristojnosti in odgovornosti, kljub vsem pastem in luknjam, ki sem jih že omenil in se jih zavedajo tudi njegovi pripravljavci. Edini možen način za preverjanje zakonske učinkovitosti in koristnosti pa je njegovo sprejetje v zakonodajnem telesu in vstop v veljavo. Ko bo do tega prišlo, bo možno dajati konkretne ocene o morebitnih pozitivnih spremembah za organizirano lokalno mladino.

10. LITERATURA

10.1. SAMOSTOJNE PUBLIKACIJE

- Armstrong, Michael (1987): Human Resource Management: A case of Emperor's New Clothes? Personal Management.
- Brejc, Miha (2000): Ljudje in organizacija v javni upravi. Visoka upravna šola.
- Bučar, France (1998): Demokracija in kriza naših ustavnih institucij. Nova revija.
- Dahl, Robert A. (1997): Kaj je politika? V: Bibič, Adolf (ur.): Kaj je politika? Znanstveno in publicistično središče.
- Della Porta, Donatella (2003): Temelji politične znanosti. Založba Sophia.
- Gornik, Jože; Meglič, Stanislav (2003): Kako ustanoviti mladinski svet lokalne skupnosti? Mladinski svet Slovenije.
- Grad, Franc (2000): Parlament in vlada. Uradni list Republike Slovenije.
- Grad, Franc; Kaučič, Igor; Ribičič, Ciril; Kristan, Ivan (1999): Državna ureditev Slovenije. Tretja spremenjena in dopolnjena izdaja, Uradni list Republike Slovenije.
- Grad, Franc; Kaučič, Igor (1999): Ustavna ureditev Slovenije. Gospodarski vestnik.
- Grafenauer, Božo (2000): Lokalna samouprava na Slovenskem: teritorialno – organizacijske strukture. Univerza v Mariboru, Pravna fakulteta.
- Haček, Miro (2003): Odnos med državno upravo in lokalno samoupravo v Sloveniji. V: Brezovšek, Marjan; Haček, Miro: Globalizacija in državna uprava. Fakulteta za družbene vede.
- Kovač, Polonca (2000): Podjetniška načela v upravljanju slovenskega javnega sektorja. V: Ferfila, Bogomil; Kovač, Polonca: Javne politike in javna ekonomika. Fakulteta za družbene vede.
- Kuhar, Metka; Ule Mirjana (2002): Sodobna mladina: izziv sprememb. V: Mihelj, Vlado (ur.): Mladina 2000: slovenska mladina na prehodu v tretje tisočletje. Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, Urad RS za mladino.
- Liebel, Hermann J., Oechsler, Walter A: (1994): Handbuch Human Resource Management, unter mitarbeit von Christiane Holstegge, Stefan Strohmeier, Silke Vaanholt. Gabler.
- Lukšič, Igor (2001): Politični sistem Republike Slovenije. Znanstveno in publicistično središče.

- Rakočević, Slobodan (1994): Državna uprava: vloga, položaj, organizacija, delovanje. Uradni list Republike Slovenije.
- Šmidovnik, Janez (1995): Lokalna samouprava. Cankarjeva založba.
- Šturm, Lovro (1998): Omejitev oblasti: ustavna izhodišča javnega prava. Nova revija.
- Ule, Mirjana (ur.); Rener, Tanja; Mencin Čeplak, Metka; Tivadar, Blanka (2000): Socialna ranljivost mladih. Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, Urad RS za mladino.
- Virant, Grega (1998): Pravna ureditev javne uprave. Visoka upravna šola.
- Vljaj, Stane (2001): Lokalna samouprava s poudarkom na načelu subsidiarnosti. Visoka upravna šola.

10. 2. PRAVNI AKTI

- Uredba o organih v sestavi ministrstev. Uradni list RS, št. 58/2003.
- Zakon o Vladi Republike Slovenije. Uradni list RS, št. 4/1993, 71/1994, 23/1996, 47/1997, 23/1999, 119/2000, 30/2001, 52/2002, 123/2004, 24/2005.
- Zakon o organizaciji in delovnem področju ministrstev. Uradni list RS, št. 71/94, 47/1997, 60/1999, 119/2000, 30/2001.
- Zakon o državni upravi. Uradni list RS (uradno prečiščeno besedilo), št. 24/2005.
- Zakon o lokalni samoupravi. Uradni list RS (uradno prečiščeno besedilo), št. 100/2005.

10. 3. INTERNETNI IN DRUGI VIRI

- Dirnbek, Jernej (2004): Poročilo o delu za obdobje 2000 – 2004. Urad Republike Slovenije za mladino, Ljubljana.
- Internet, Mladinski center Jesenice
<http://www.mc-jesenice.si/info.php?id=info#h04>, (9. 6. 2005).
- Internet, Mladinski svet Slovenije
<http://www.mss.si/index.php?id=2>, (14. 9. 2005).
- Internet, Statistični urad Republike Slovenije
http://www.stat.si/popis2002/si/rezultati/rezultati_red.asp?ter=OBC&st=82, (6. 1. 2006).
- Internet, Urad Republike Slovenije za mladino
<http://www.uradzamladino.org>, (22. 3. 2005, 11. 9. 2005, 20. 9. 2005, 4. 11. 2005).

- <http://www.uradzamladino.org/javnirazpisi/razpis.asp?RazpisiId=8>, (4. 11. 2005).
- <http://www.uradzamladino.org/javnirazpisi/razpis.asp?RazpisiId=9>, (4. 11. 2005).
- <http://www.uradzamladino.org/podrocja/informiranjeinsvetovanje.asp>, (14. 9. 2005).
- <http://www.uradzamladino.org/podrocja/mednarodniprojekti.asp>, (11. 9. 2005).
- <http://www.uradzamladino.org/podrocja/mladinskaprenocisca.asp>, (16. 9. 2005).
- <http://www.uradzamladino.org/podrocja/mladinskeorganizacije.asp>, (14. 9. 2005).
- <http://www.uradzamladino.org/podrocja/mladinskestudije.asp>, (16. 9. 2005).
- <http://www.uradzamladino.org/podrocja/mladinskiprogrami.asp>, (11. 9. 2005).
- <http://www.uradzamladino.org/podrocja/sofinanciranjeprojektov.asp>, (11. 9. 2005).
- Internet, Uradni list Republike Slovenije, Odlok o proračunu Občine Rogaška Slatina za leto 2004
<http://www.uradni-list.si/1/ulonline.jsp?urlid=2003123&dhid=65936>, (7. 1. 2006).
 - Internet, Uradni list Republike Slovenije, Odlok o proračunu Občine Laško za leto 2004
<http://www.uradni-list.si/1/ulonline.jsp?urlid=2003135&dhid=66571>, (7. 1. 2006).
 - Internet, Uradni list Republike Slovenije, Spremembe in dopolnitve odloka o proračunu Mestne občine Celje za leto 2003 in proračuna za leti 2003 in 2004
<http://www.uradni-list.si/1/ulonline.jsp?urlid=20043&dhid=66882>, (7. 1. 2006).
 - Intervju z Jernejem Dirnbekom, državnim sekretarjem na Uradu Republike Slovenije za mladino, 23. 1. 2006.
 - Mladinski center Celje (2004): Prihodki in viri financiranja MC Celje za leto 2004. Mladinski center Celje.
 - Mladinski svet Občine Rogaška Slatina (2004): Viri prihodkov za leto 2004. Mladinski svet Občine Rogaška Slatina.
 - Pogovor z Jernejem Dirnbekom, državnim sekretarjem na Uradu Republike Slovenije za mladino, 18. 5. 2005.
 - Študentski mladinski otroški center Laško (2004): Pregled prihodkov za leto 2004. Študentski mladinski otroški center Laško.
 - Urad Republike Slovenije za mladino (2004): Predstavitev (scripta). Urad Republike Slovenije za mladino.
 - Urad Republike Slovenije za mladino (2000 – 2004): Rezultati javnih razpisov za sofinanciranje dejavnosti mladinskih centrov v obdobju 2000 – 2004. Urad Republike Slovenije za mladino.

- Urad Republike Slovenije za mladino, Mladinski svet Slovenije (2005): Gradivo za regijski posvet »Razvoj mladinske politike na lokalni ravni«. Urad Republike Slovenije za mladino, Mladinski svet Slovenije.
- Urad Republike Slovenije za mladino (2005): Kaj bi moral vsebovati sistemski zakon za področje mladine? (predlog strokovne skupine). Urad Republike Slovenije za mladino.